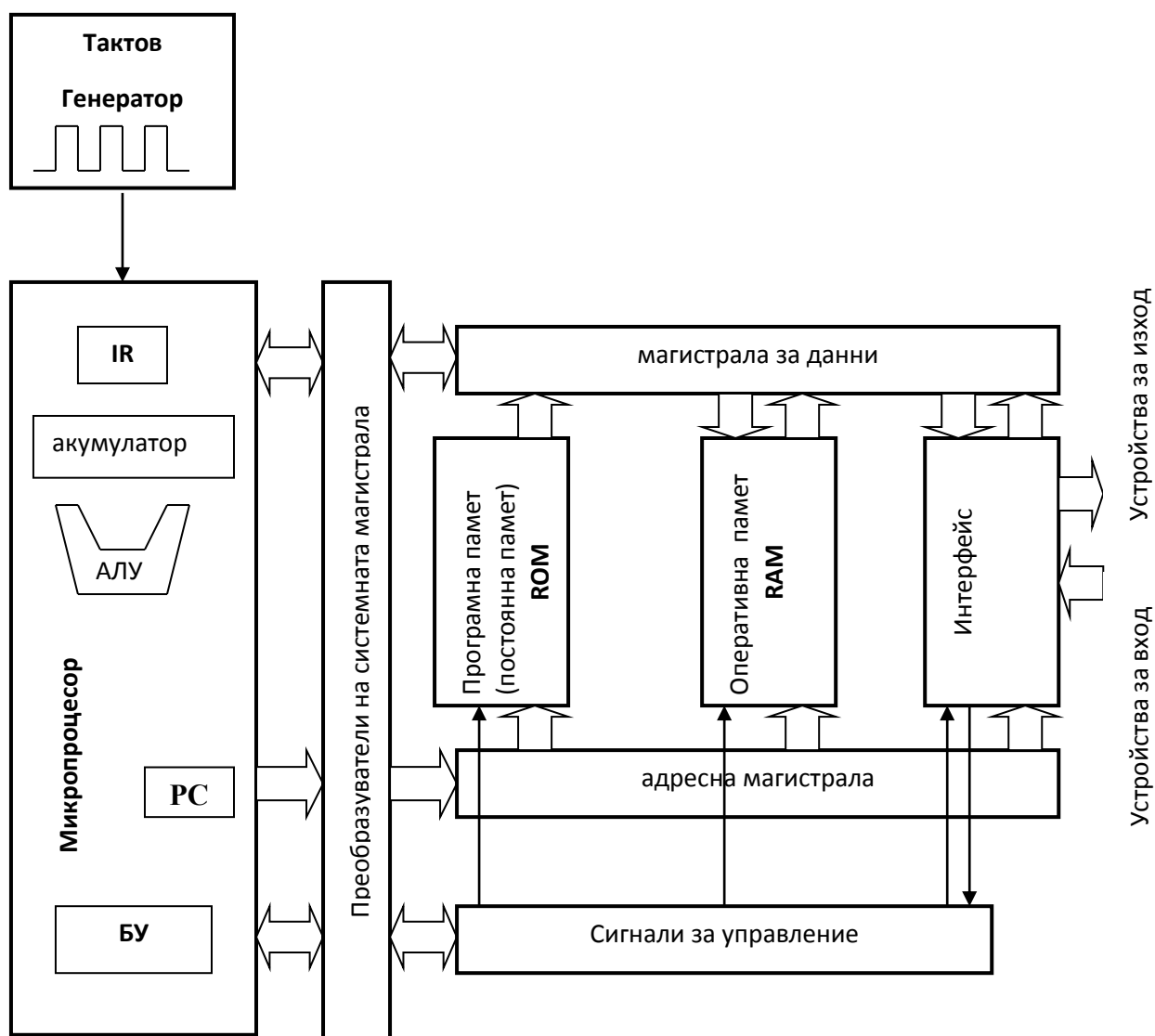
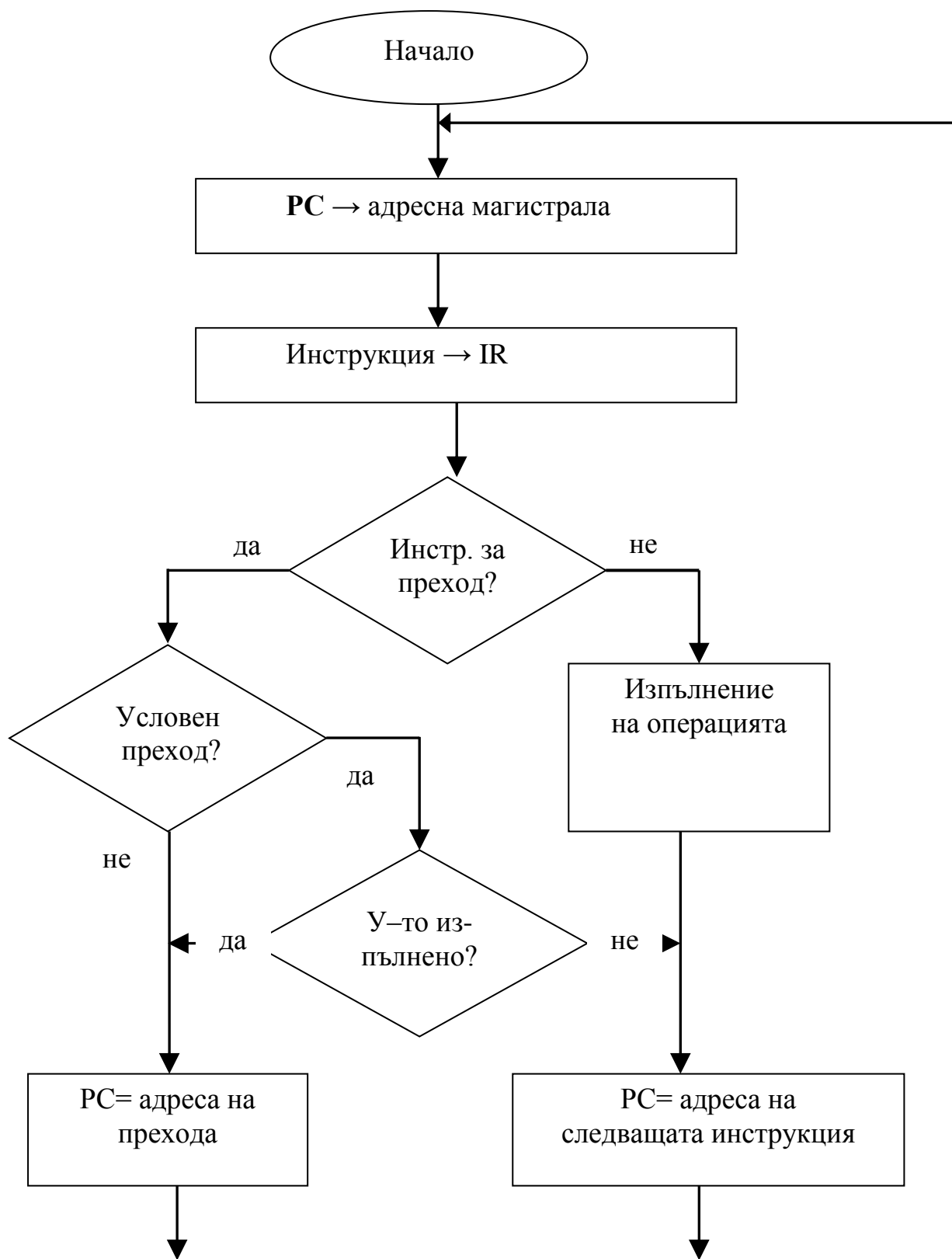

Методически материали по микропроцесорна
техника

2020

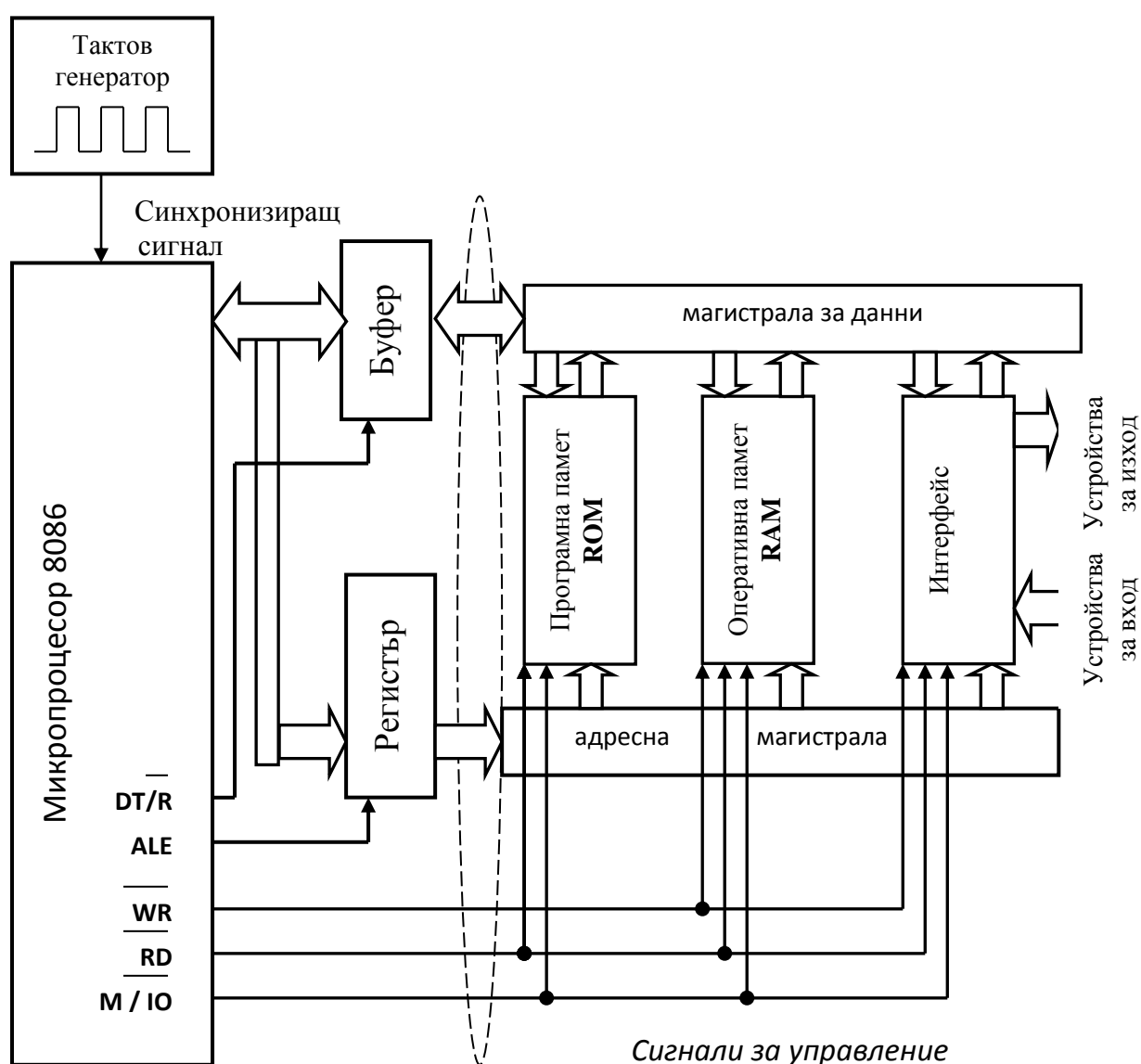
Фиг.1.1. Блокова схема на микропроцесорната система

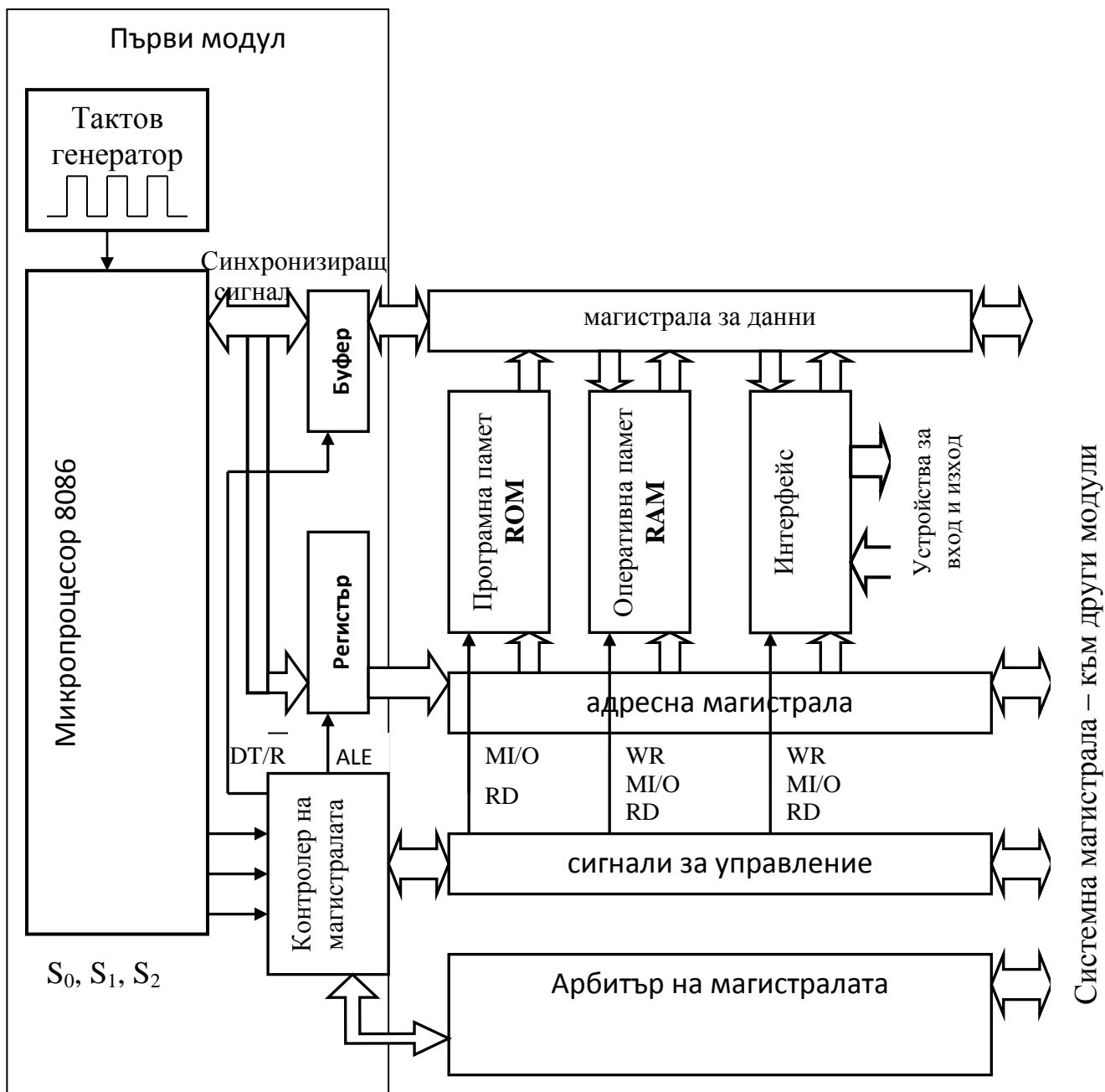
Фиг.1.2. Алгоритъм на изпълнение на инструкциите в микропроцесорна система

Таблица 1.1

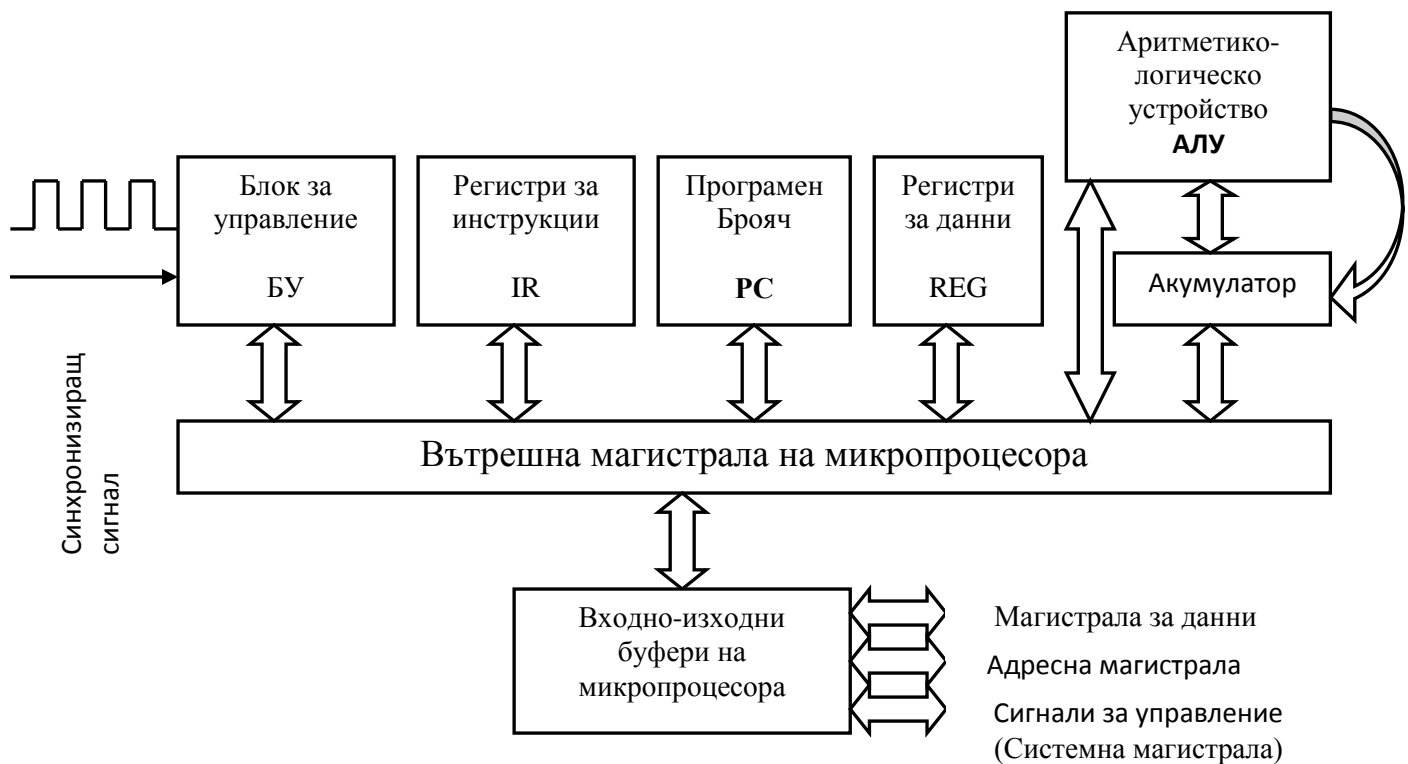
M/IO	RD	WR	Обмен по магистралата за данни
0	0	1	МП чете от интерфейса (МП← интерфейс)
0	1	0	МП записва в интерфейса (МП→интерфейс)
1	0	1	МП чете от паметта (МП←ROM, RAM)
1	1	0	МП записва в паметта (МП→ RAM)
X	1	1	Обмен не се извършва

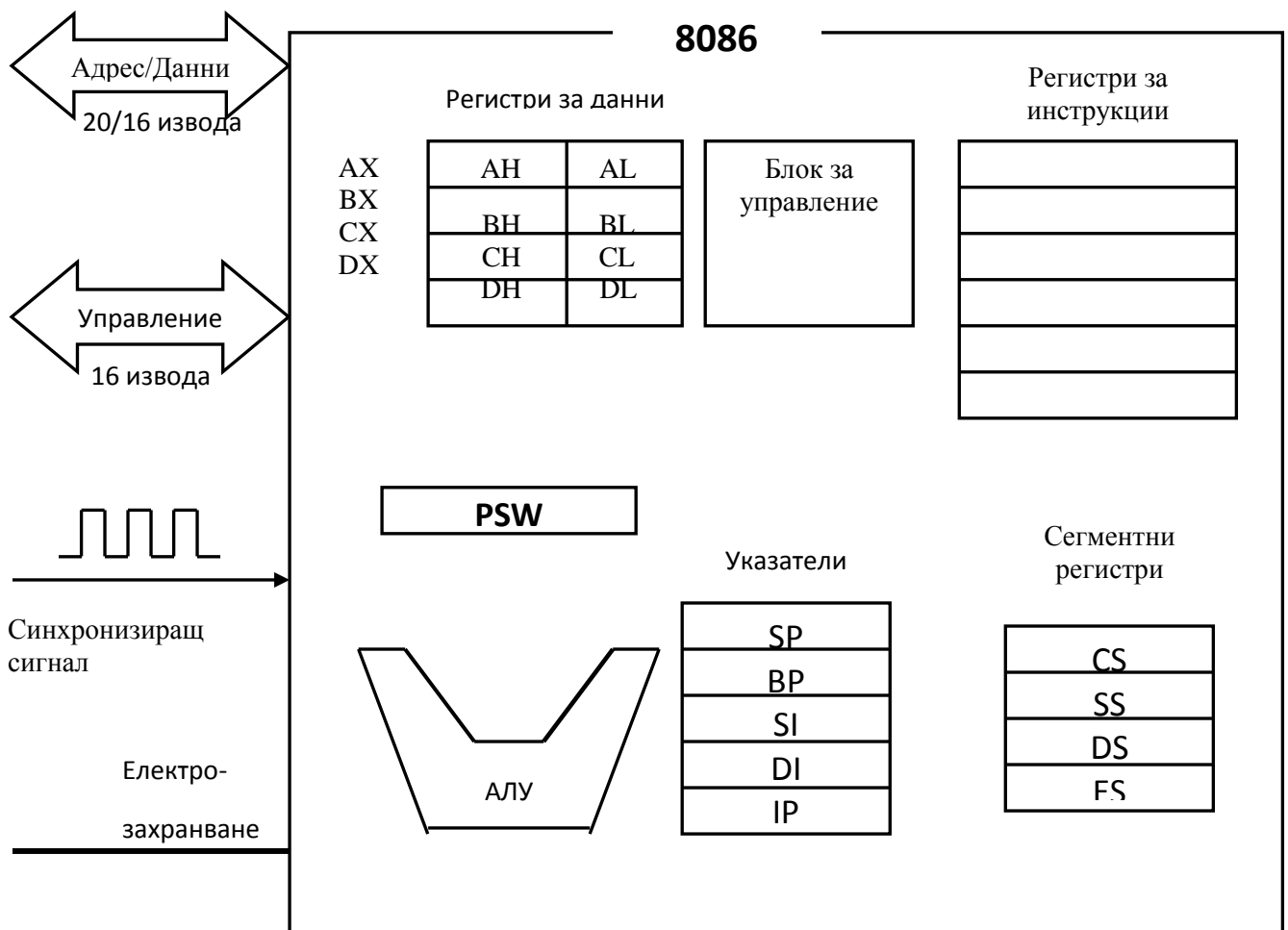
Фиг.1.3. Блокова схема при минимална конфигурация

Фиг.1.4. Блокова схема при максимална конфигурация

Фиг.2.1. Блокова схема на микропроцесор

Фиг.2.2. Архитектурата на микропроцесор 8086

Позиция в PSW

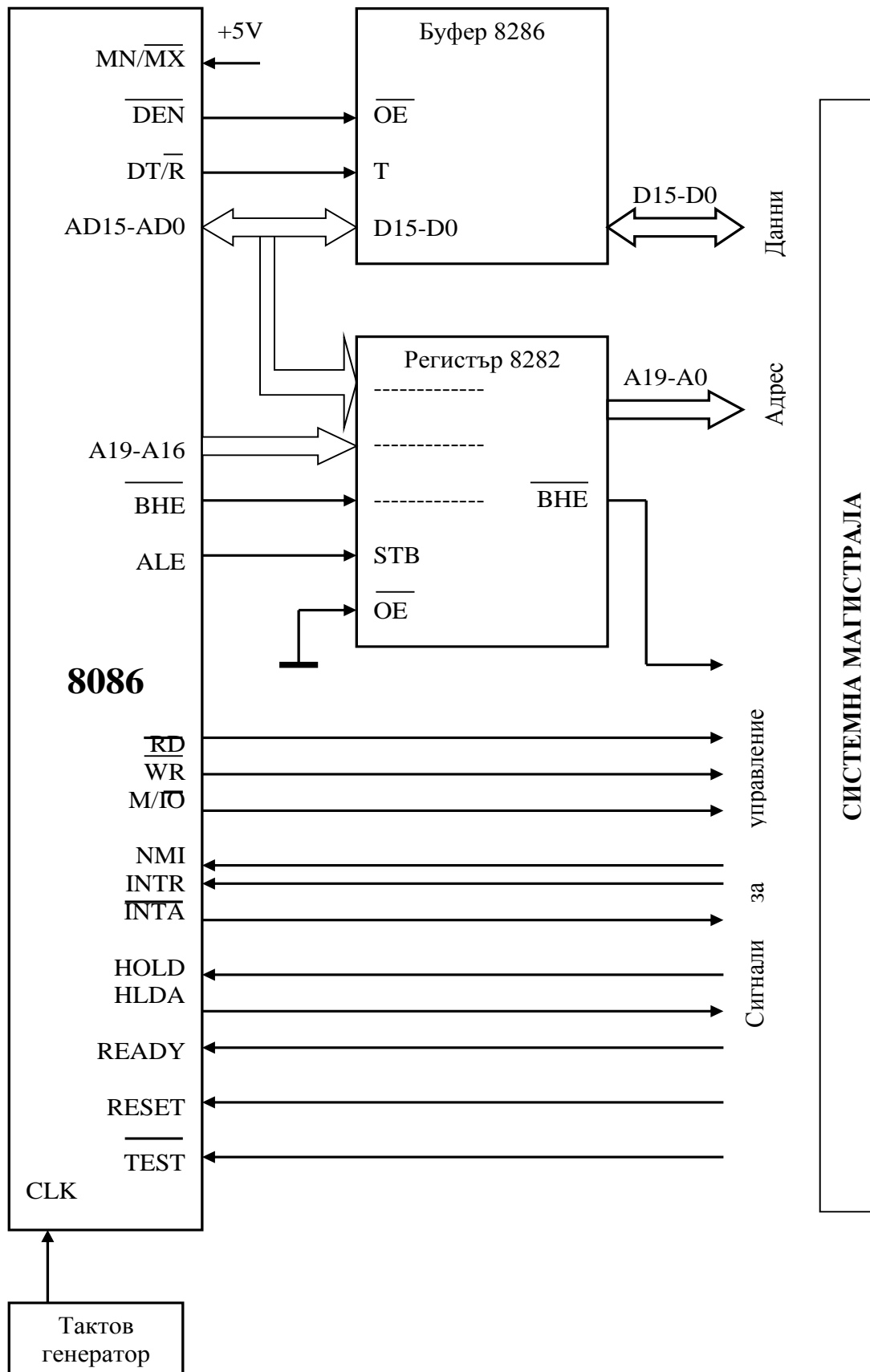
15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
				OF	DF	IF	TF	SF	ZP		AF		PF		CF

Обозначение

Фиг.2.3. Регистър на състоянията PSW на микропроцесор 8086

Предназначението им е следното:

- OF – флаг за препълване. Установява се в 1, ако резултатът е извън допустимия диапазон.
- DF – флаг за посока. Използва се при командите за работа с последователно записани данни в паметта на СНИЗ. Ако е равен на 0, данните се обработват от клетките с най-малък адрес нагоре. При 1 обработката започва от клетката с най-голям адрес надолу.
- IF – флаг за разрешаване на прекъсването. Ако е равен на 1, работата на микропроцесора може да бъде прекъсната от зададеното външно събитие. При IF=0 прекъсването се игнорира.
- TF – флаг за трасиране. Ако е установен в 1, след изпълнението на всяка инструкция се генерира вътрешно прекъсване. Този флаг се използва най-често за постъпково изпълнение на инструкциите от програмата в процесора на разработването ѝ.
- SF – флаг на знака. Равен е на най-старшия бит от резултата, получен при изпълнението на последната инструкция. При представянето на числата в допълнителен код най-старшия бит определя знака на числото. SF = 1 при отрицателно число и SF = 0 - при положително;
- ZF – флаг за нула. Установява се в 1, когато резултатът от изпълнението на последната инструкция е нула;
- AF – флаг на допълнителния пренос. Използва се при двоично – десетични изчисления и става равен на 1 при пренос от 3-тия бит;
- PF – флаг на четност (паритет). Установява се в 1, ако младшите 8 бита от резултата съдържат четно число единици. При нечетно число PF = 0;
- CF – флаг за пренос. Равен е на 1, ако при събиране (или изваждане) възникне пренос (заем) от най-старшия бит.

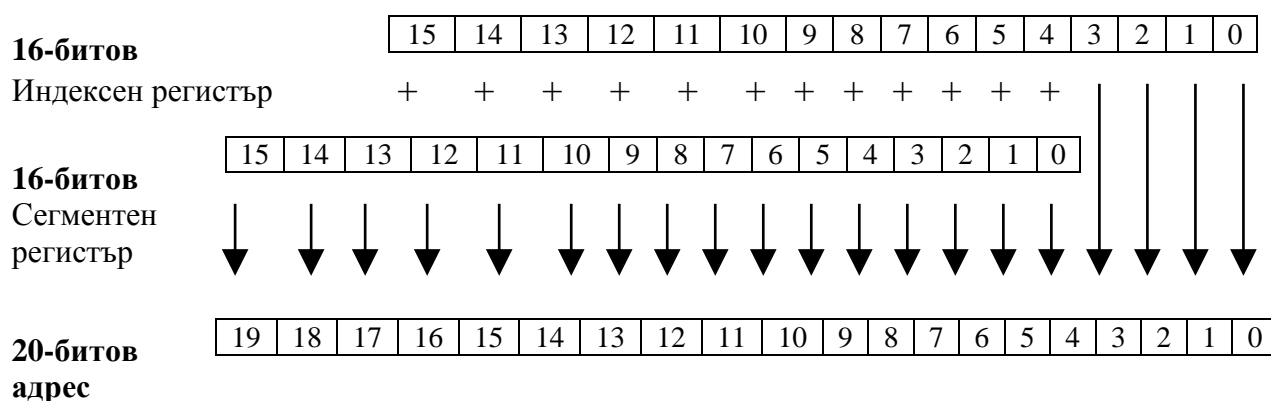

Фиг.2.4. Свързване на 8086 към системната магистрала

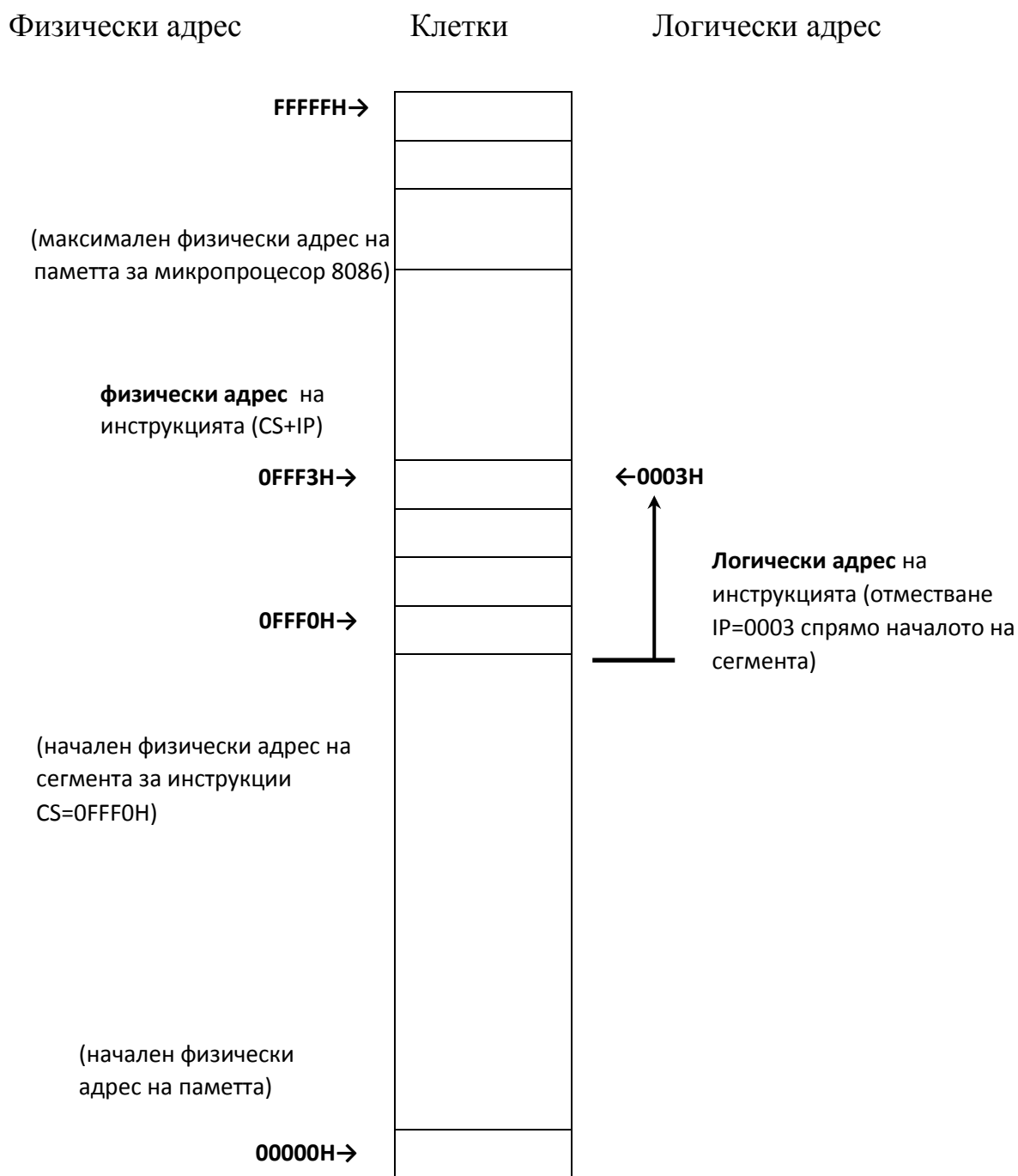

Вътрешната архитектура на микропроцесор 8086 е 16-битова и регистрите също са 16-битови. За да може микропроцесорът да работи с 20 – битов адрес, разработчикът е разделил блока с адресни регистри на две групи – сегментни и индексни.

Сегментните регистри CS, SS, DS и ES определят сегмента (частта) от паметта, в която е разположена необходимата клетка. Началният адрес на сегмента е равен на съдържанието на сегментния регистър, изместено с 4 бита наляво. Индексните регистри IP, SP, BP, SI и DI определят конкретния адрес на клетката в този сегмент. Физическият адрес на клетката се изчислява като се събере съдържанието на сегментния регистър (изместено с 4 бита) със съдържанието на индексния регистър. Ако CS=OFFFH (0000111111111111 в двоичен вид) и IP=003H (0000000000000011), физическият адрес на клетката, адресирана от микропроцесора ще бъде OFFF3H (00001111111111110011). Това е онагледено на фиг.3.1.

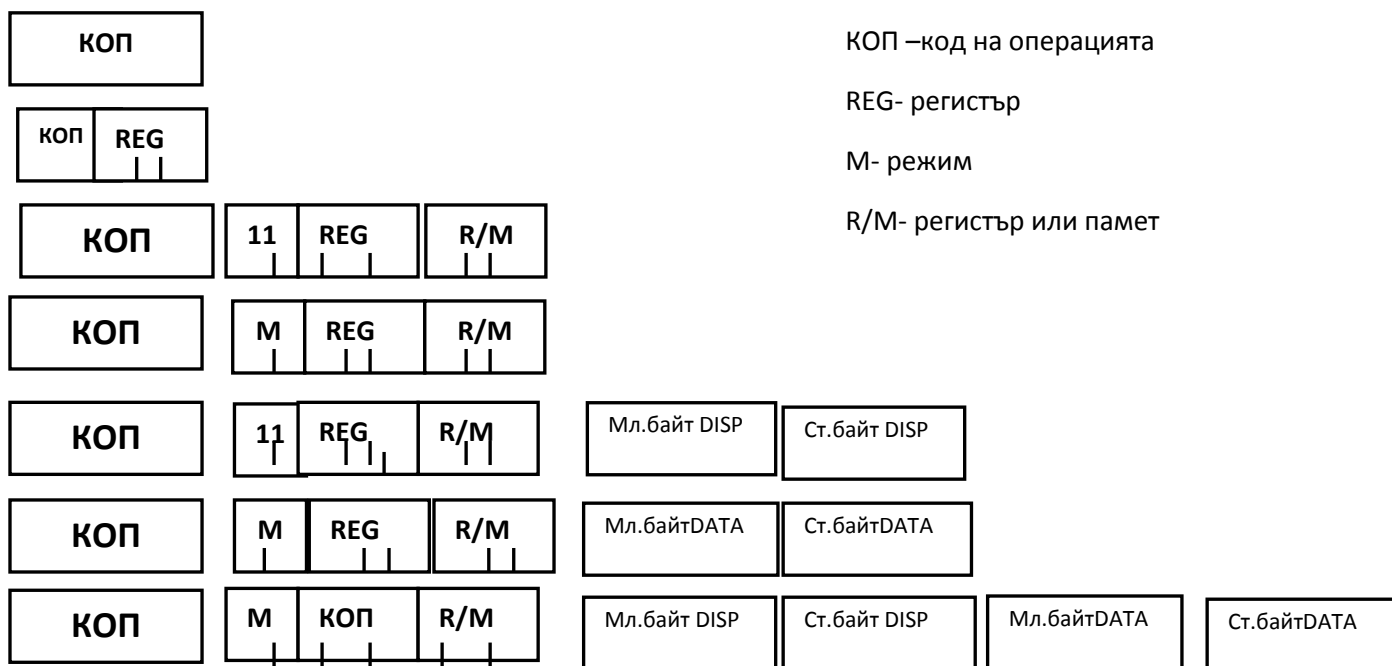

Фиг. 3.1. Изчисляване на 20-битовия адрес в микропроцесор 8086

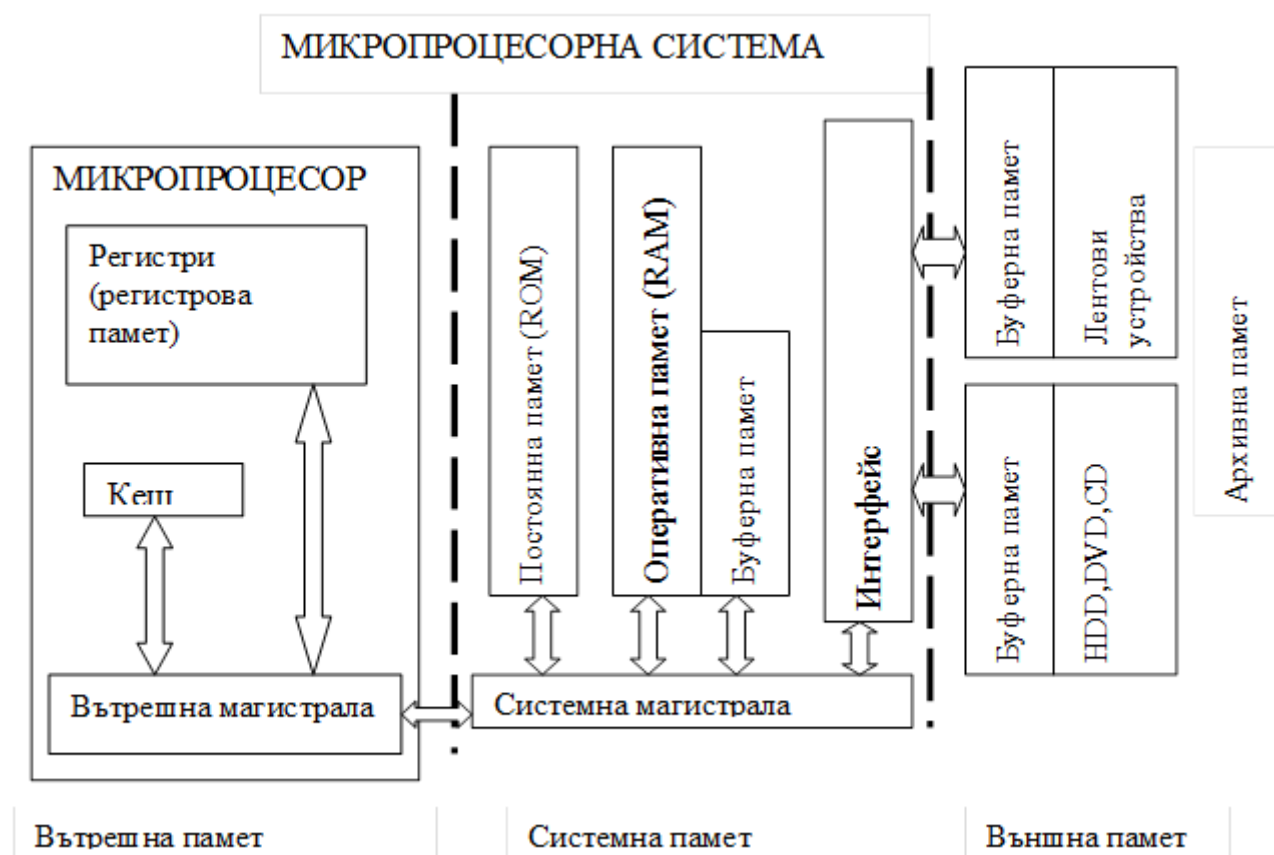

Фиг.3.2. Физически и ефективен адрес на сегментираната памет

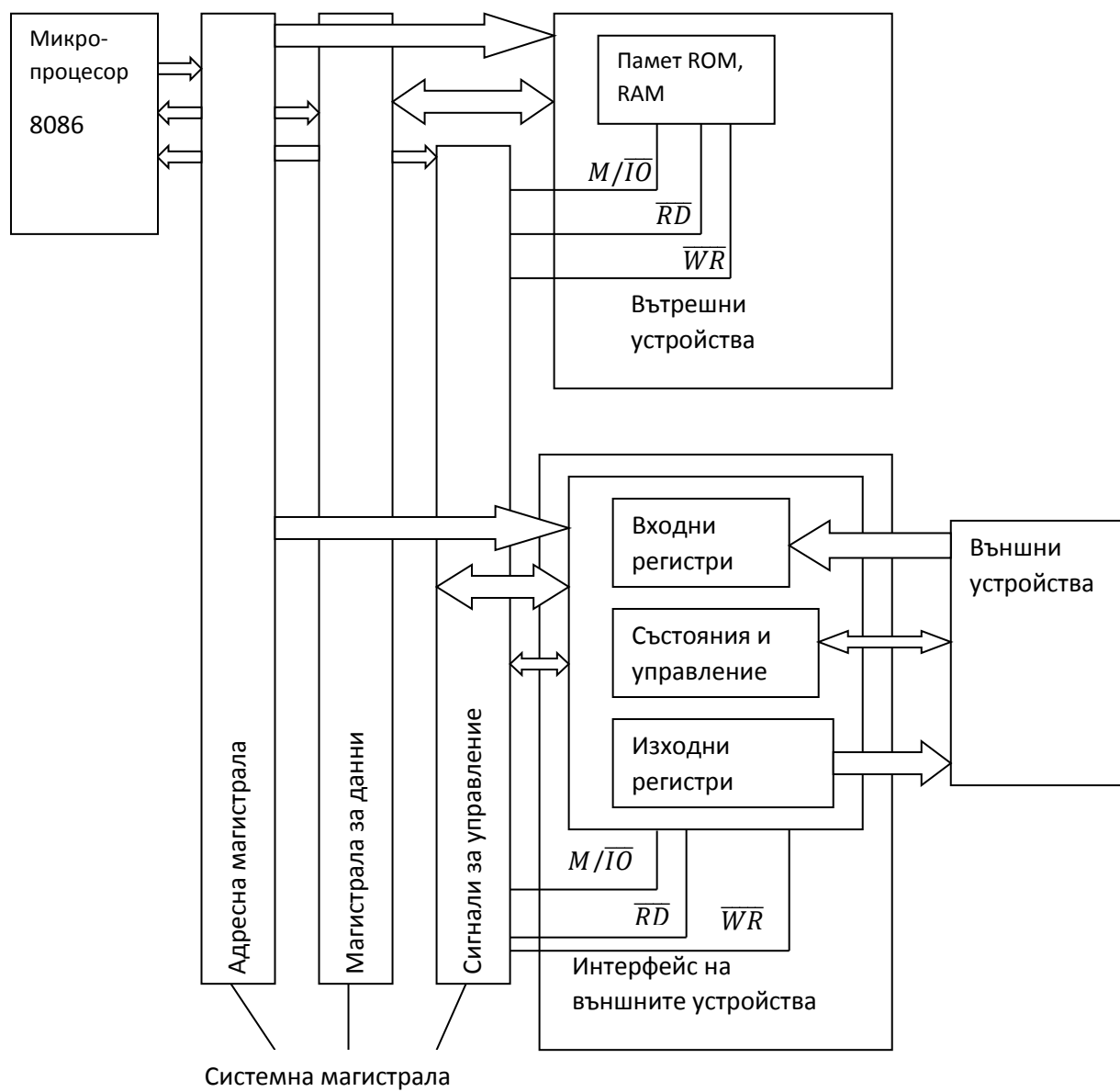
Използването на сегментни регистри по същество разделя адресното пространство на паметта на части. В сегментния регистър е записан началния адрес на сегмента, а индексният регистър съдържа отместването от началото на сегмента, наречено *логически адрес*. Използва се и термина *ефективен адрес*. Нагледно това е показано на фиг. 3.2.

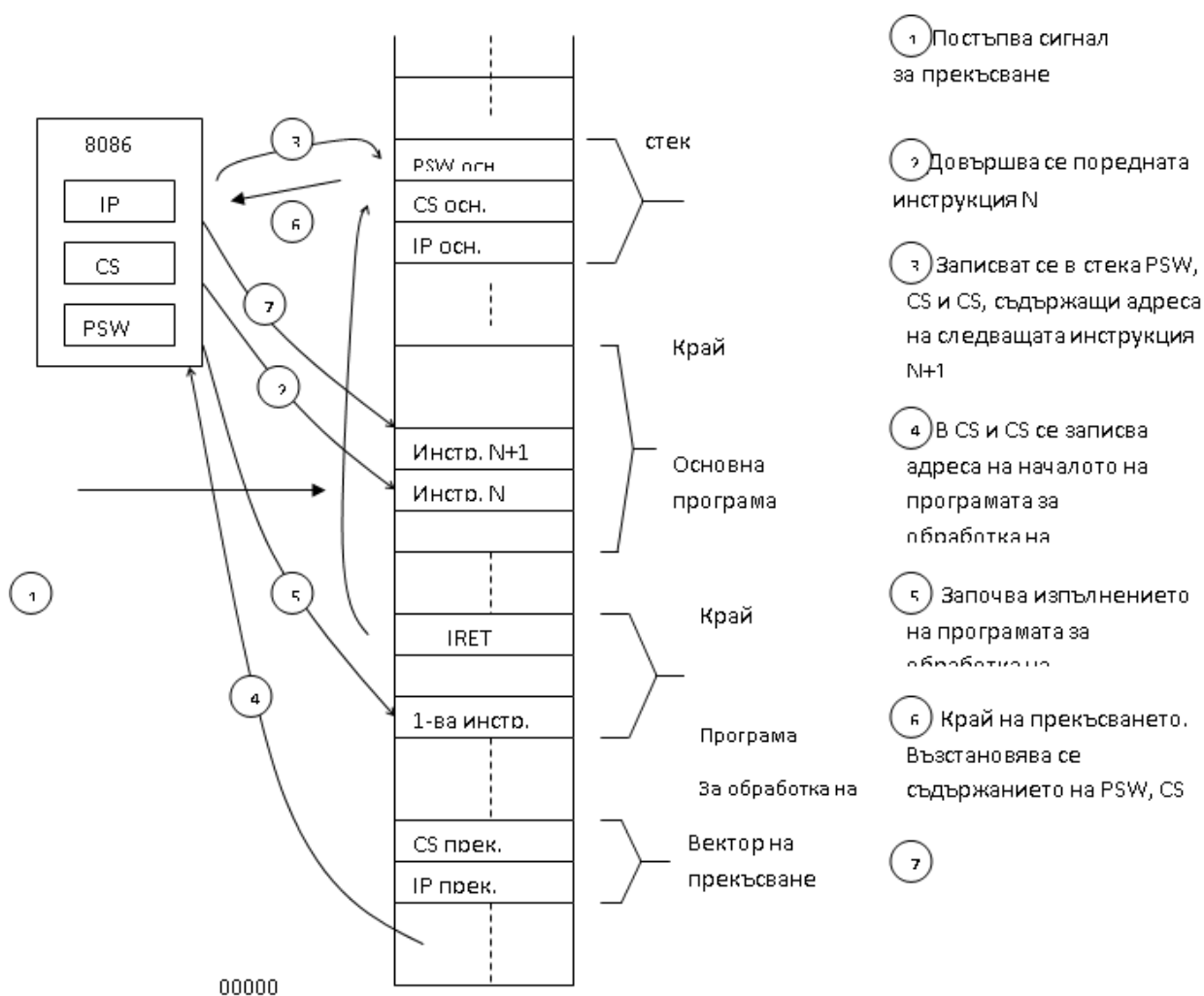
Фиг.4.1. Примерен формат на кода на инструкциите на 8086

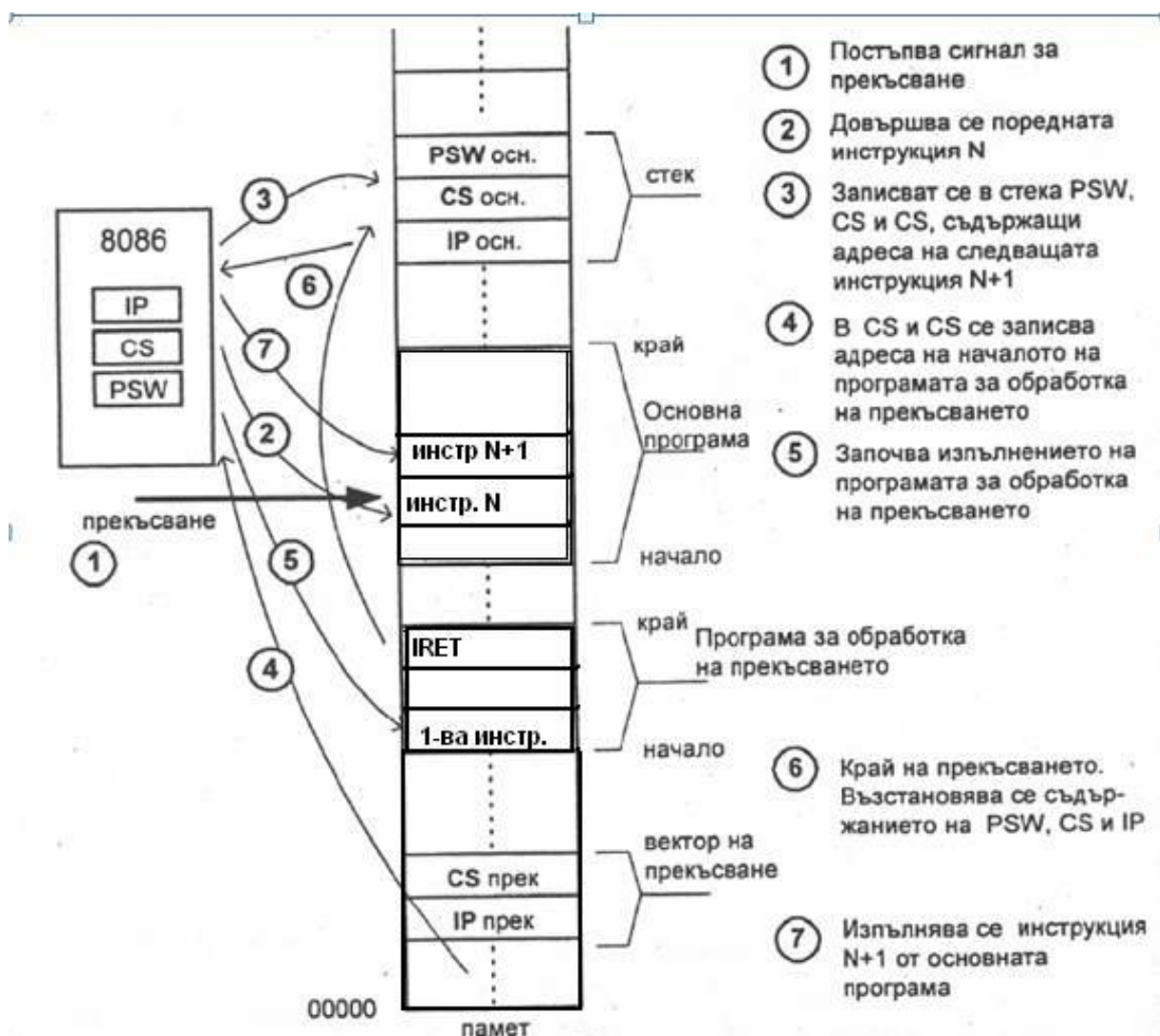

Фиг.4.2. Пример за йерархична структура на паметта

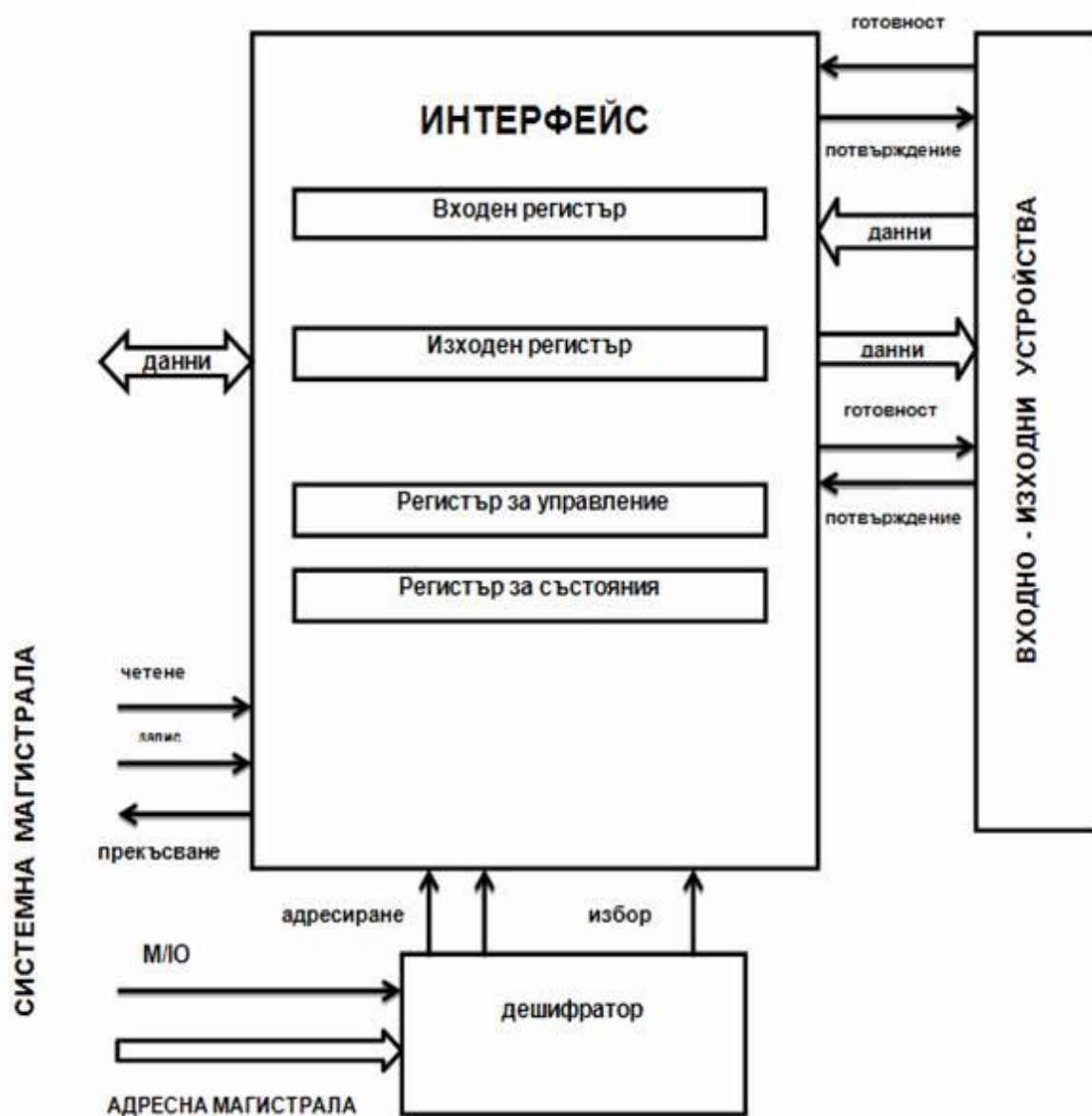

Фиг. 5.1. Вход и изход – блокова схема

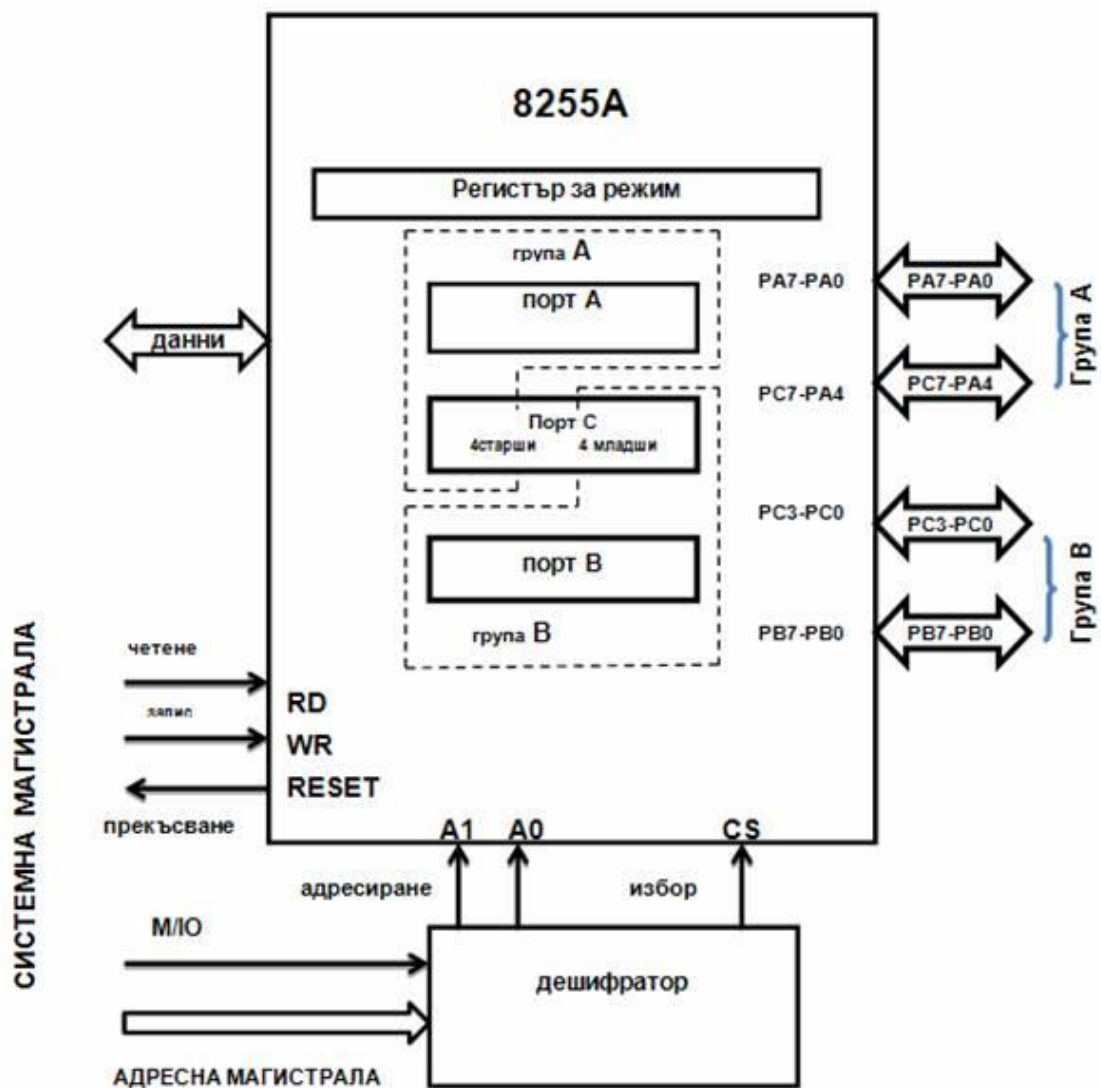

Фиг. 6.1. Обработка на прекъсване

Фиг. 7.1. Двупосочен паралелен интерфейс

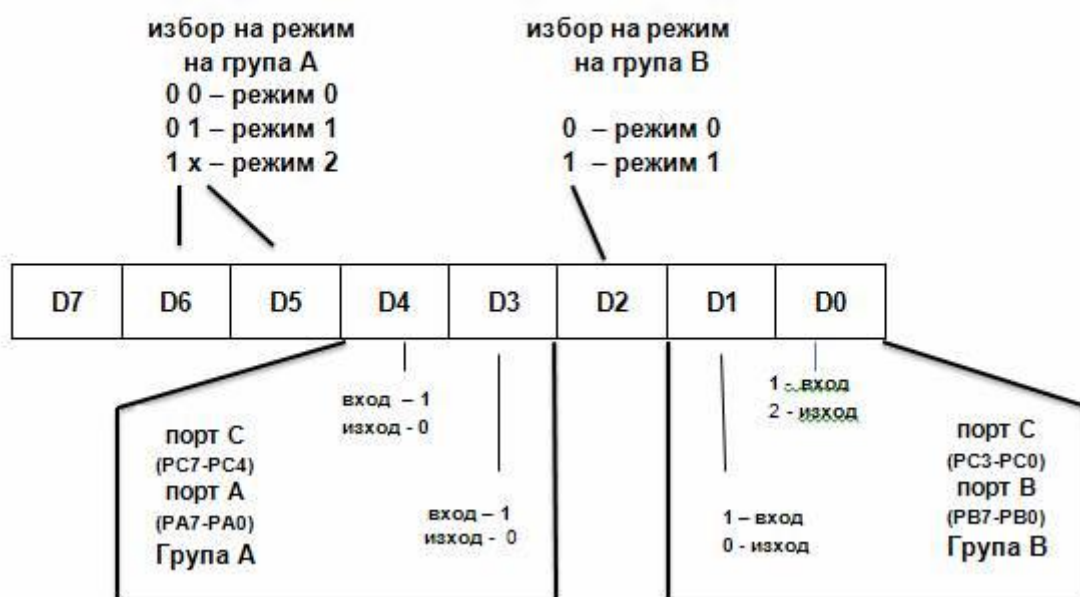

Фиг. 7.2. Програмируем интерфейс 8255А

Таблица 7.1.

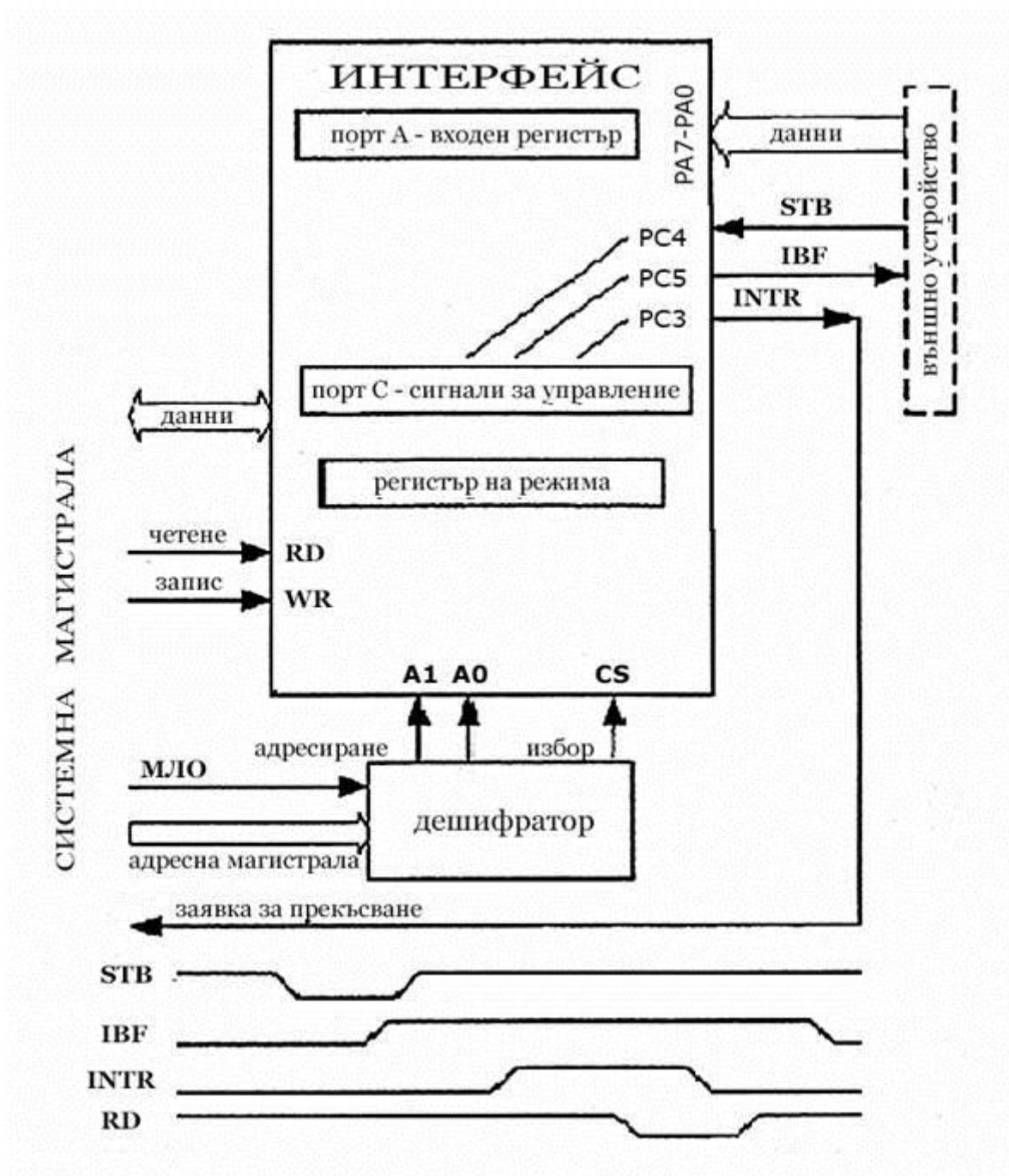
CS	RD	WR	A1	A0	Описание
0	0	1	0	0	Порт А → данни D7-D0
0	0	1	0	1	Порт В → данни D7-D0
0	0	1	1	0	Порт С → данни D7-D0
0	1	0	0	0	данни D7-D0 → Порт А
0	1	0	0	1	данни D7-D0 → Порт В
0	1	0	1	0	данни D7-D0 → Порт С
0	1	0	1	1	данни D7-D0 → рег.управление (при D7=1)
					Пробитово управление на Порт С (при D7=0)
1	x	x	x	x	D7-D0 изключени (висок импеданс)
0	0	1	1	1	Недопустима комбинация
0	1	1	x	x	D7-D0 изключени (висок импеданс)

Фиг. 7.3. Предназначение на битовете в регистъра за режим

Таблица 7.3.

		Порт А			Порт В		
C7	C6	C5	C4	C3	C2	C1	C0
		IBF	STB	INTR	IBF	STB	INTR

запис на данните

четене на данните

в порт А

от порт А е 8086

Фиг. 7.4. Режим 1, работа на порт А при вход на данни

Таблица 7.4

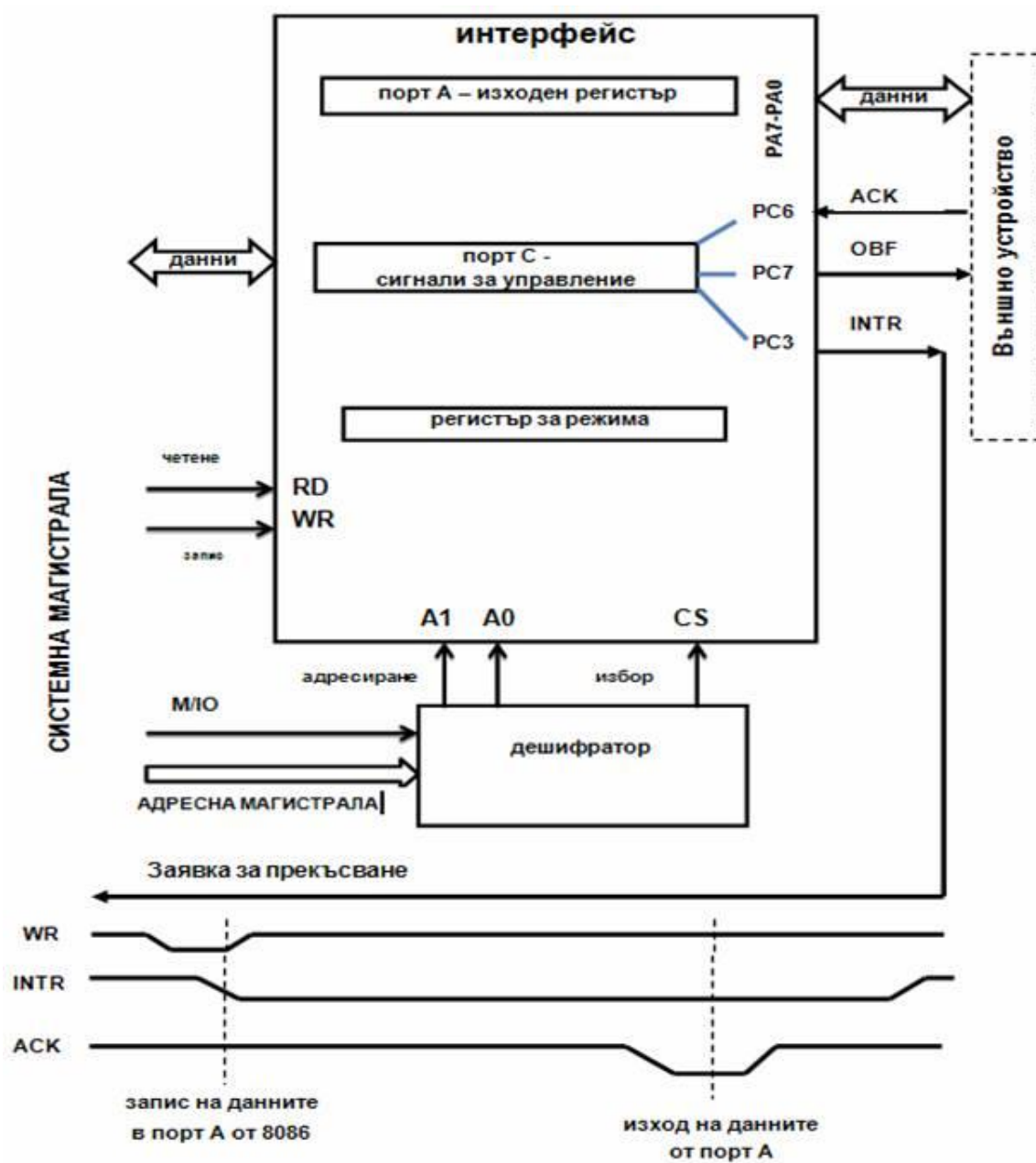
Порт А					Порт В		
C7	C6	C5	C4	C3	C2	C1	C0
OBF	ACK	-	-	INTR	ACK	OBF	INTR

OBF - използва се за запис на данни от порта във външното устройство;

ACK - показва готовността на външното устройство да приеме данни.
Запис може да се извършва при **ACK = 1**.

INTR - използва се като заявка за прекъсване.

Останалите битове **C5** и **C4** от регистър **C** могат да се ползват като отделни линии за вход и изход.

Фиг. 7.5. Режим 1, работа на порт А при изход на данни

Таблица 7.5.

Порт А					Порт В		
C7	C6	C5	C4	C3	C2	C1	C0
OBF	ACK	IBF	STB	INTR			

Предназначението на сигналите е следното.

При вход на данни се ползват:

STB - сигнал за запис на данни от външното устройство в порт А. Записът се извършва при $STB = 0$;

IBF - показва готовността на порта да приема данни.

При изход на данни се ползват:

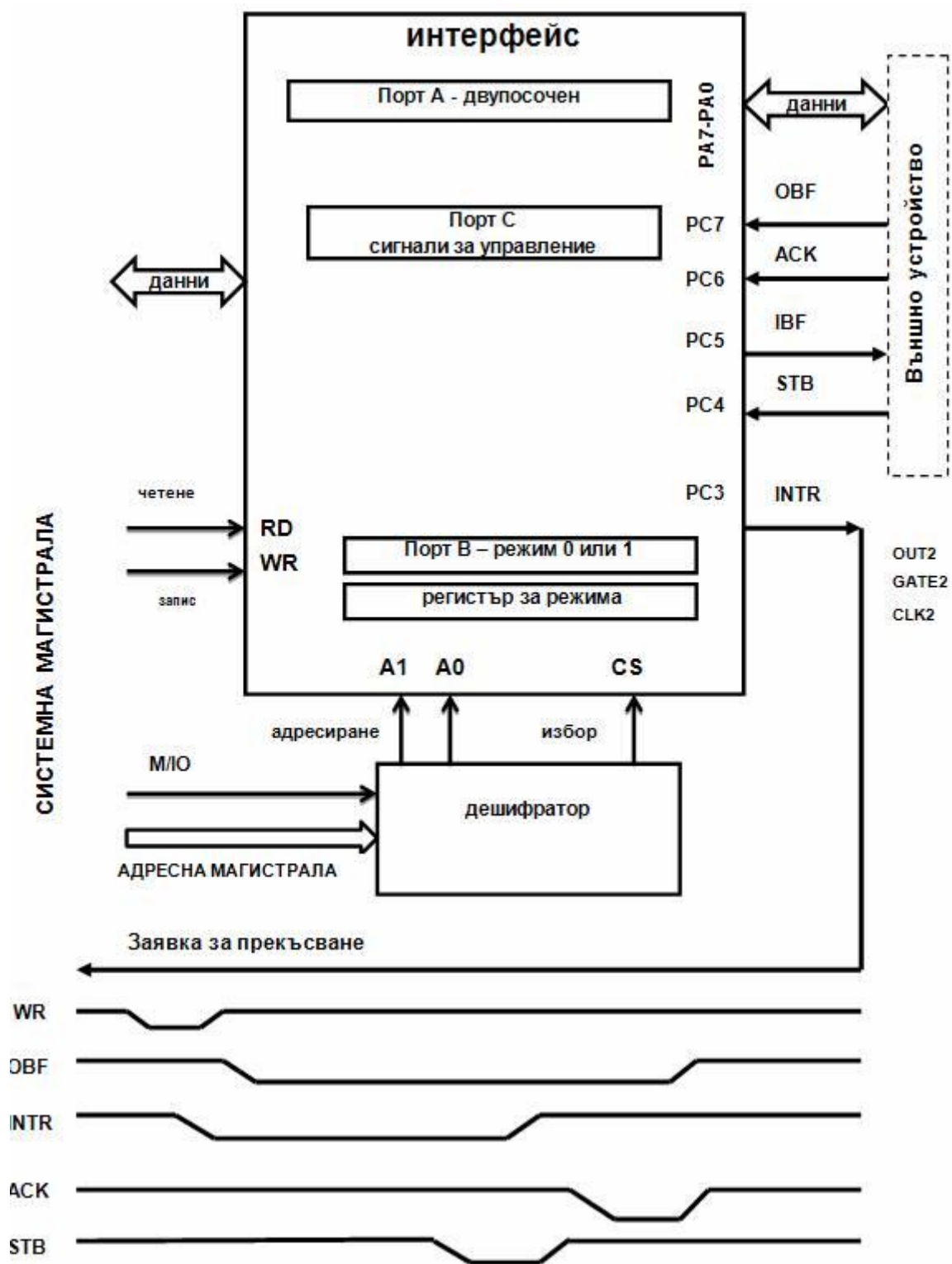
OBF - за запис на данни от порта във външното устройство;

ACK - показва готовността на външното устройство да приеме данни.

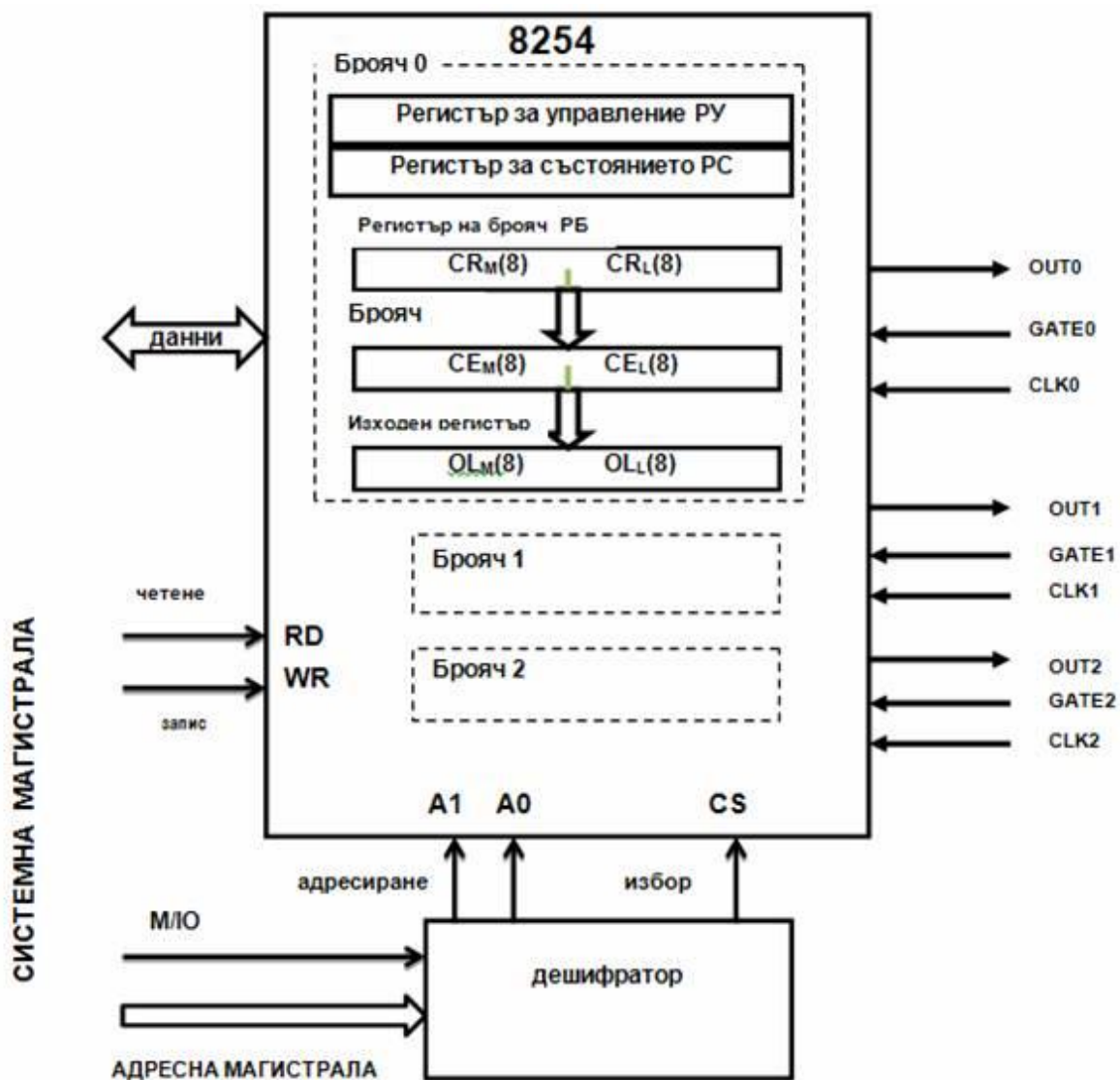
В двата случая (при вход и изход) се ползват:

Изводите за данни D7-D0:

INTR - заявка за прекъсване.

Фиг. 7.6. Порт А - режим 2

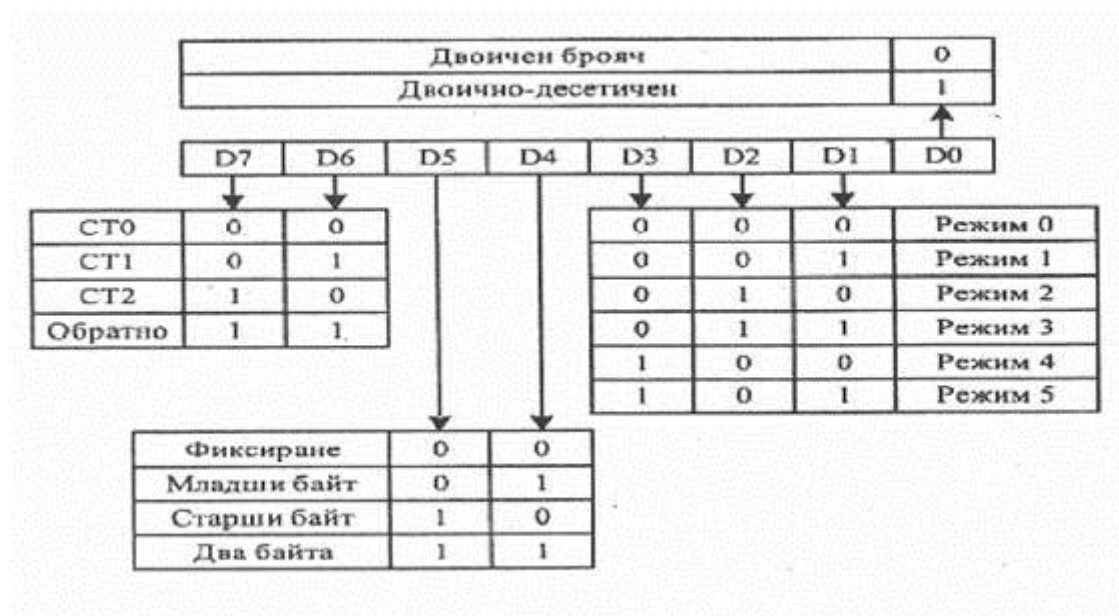
Фиг. 7.7. Програмируем таймер 8254

Взаимодействието на таймера със системната магистрала се осъществява чрез двупосочните изводи за данни **D7-D0**, входовете **CS**, **RD**, **WR** за сигналите за управление и входовете **A1**, **A0** за адресиране. За да се осъществи обмен с микропроцесора, сигнал **CS** трябва да е равен на лог. 0, посоката на обмен (вход или изход) се определя от сигналите **RD** и **WR**, а състоянието на входовете **A1**, **A0** определя частта от таймера, с която ще се извърши обмена на данни.

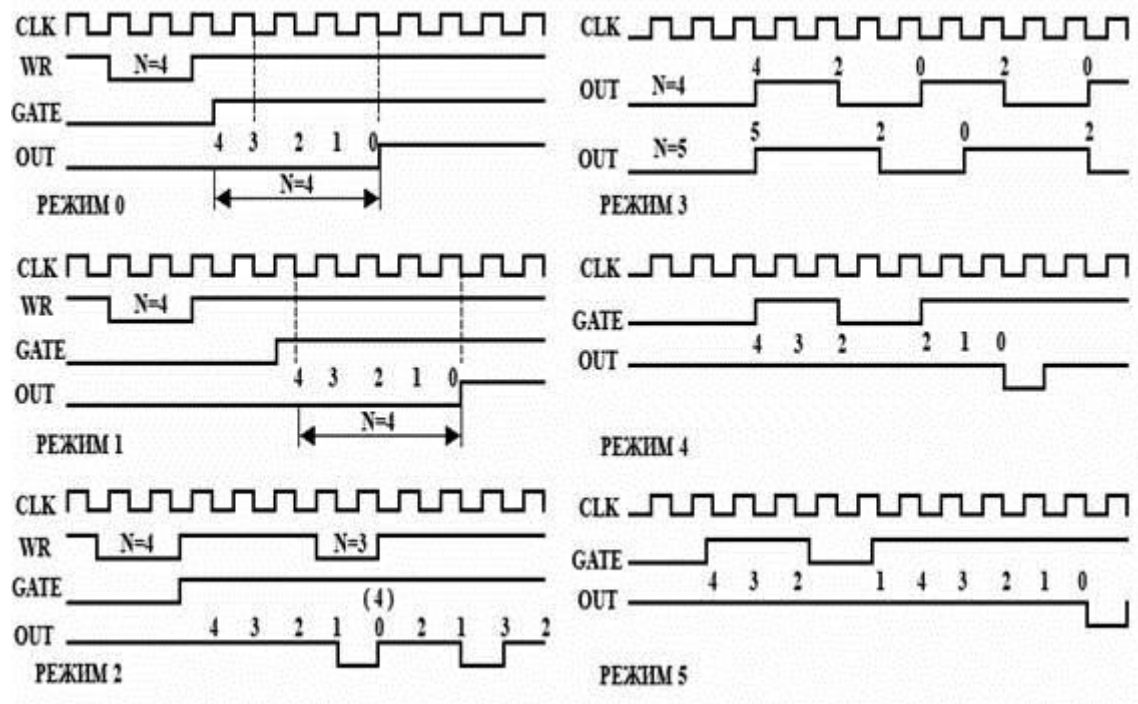

Табл. 7.6.

CS	RD	WR	A ₁	A ₀	Описание
0	0	1	0	0	СТ0 или PC0 → данни D7-D0
0	0	1	0	1	СТ1 или PC1 → данни D7-D0
0	0	1	1	0	СТ2 или PC2 → данни D7-D0
0	1	0	0	0	Данни D7-D0 → СТ0
0	1	0	0	1	Данни D7-D0 → C1
0	1	0	1	0	Данни D7-D0 → СТ2
0	1	0	1	1	Данни D7-D0 → рег. за управление PY

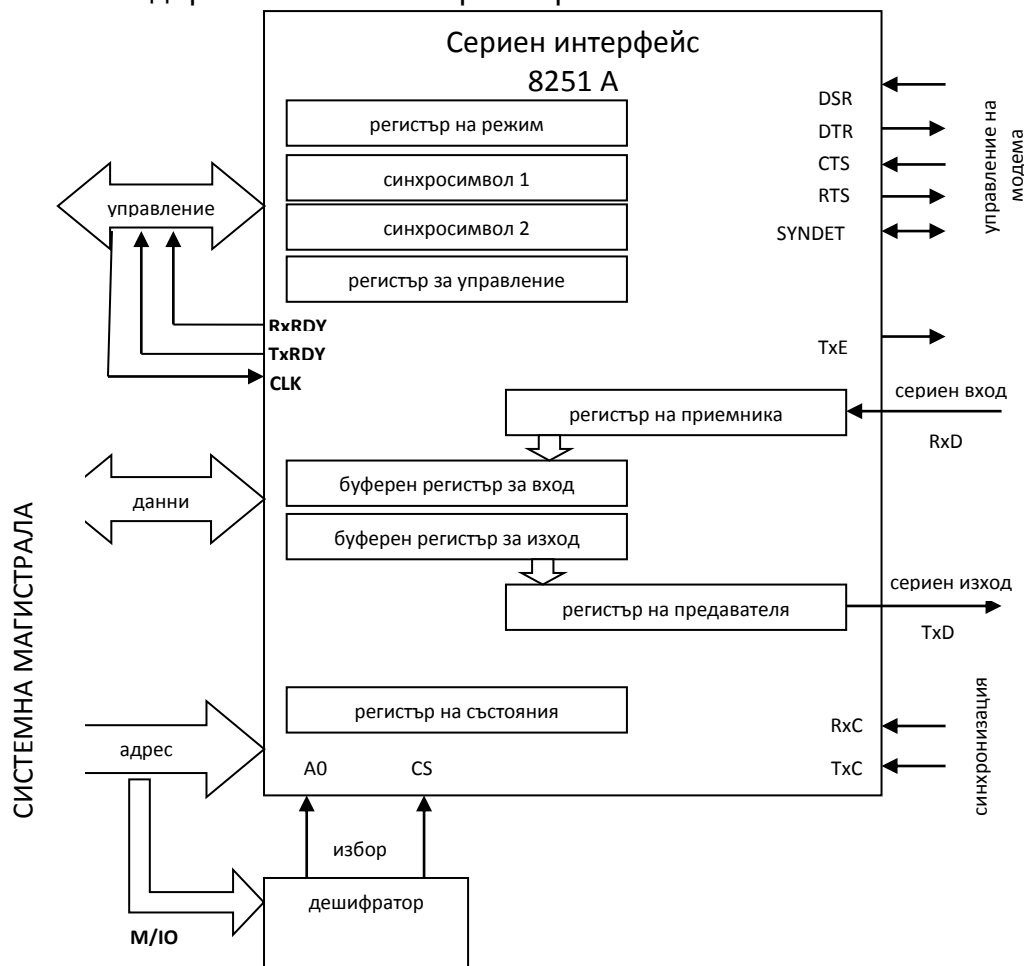
Фиг. 7.8. Предназначение на битовете в регистъра за управление

Фиг. 7.9. Времедиаграма на режимите на работа на таймер 8254

Асинхронен комуникационен интерфейс

Блоковата схема на програмируемия интерфейс 8251A е представена на фиг. 81. Интерфейсът съдържа следните регистри – за режим, за управление, за състояния и два регистра за два синхросимвола. Функциите на схемата зависят от съдържанието на тези регистри.

Фиг. 8.1. Блокова схема на програмируем интерфейс 8251A

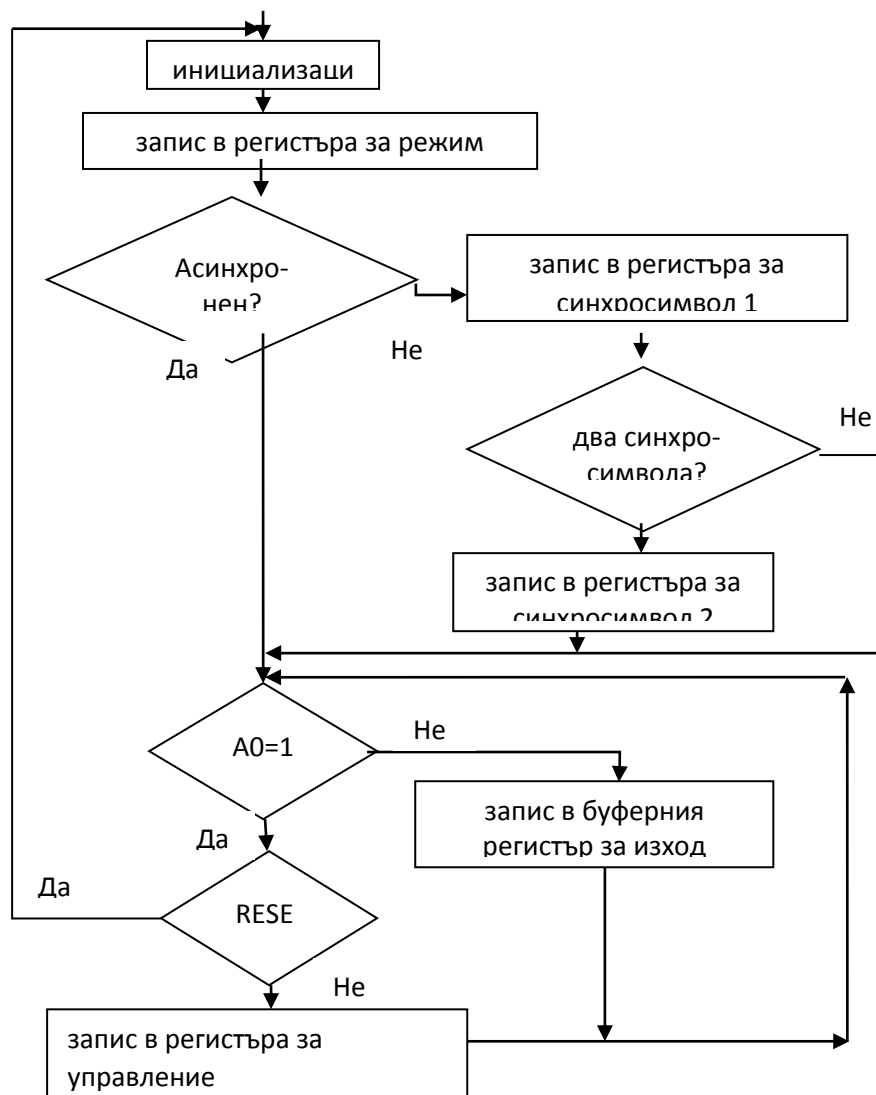
За осъществяване на предаването се използва двойката входен и изходен регистри. Към входния и към изходния регистри са свързани преместващи регистри, чрез които се приемат (и съответно предават) данните към линията.

Взаимодействието на интерфейса със системната магистрала се осъществява чрез двупосочните изводи за данни **D7-D0**, входовете за сигналите за управление **CS**, **RD**, **WR** и входа за адресиране **A0**. За да се осъществи обмен с микропроцесора, сигнал **CS** трябва да е равен на лог.0, посоката на обмен (вход или изход) се определя от сигналите **RD** и **WR**, а състоянието на входа **A0** определя частта от 8251 A, с която ще се извърши обмена на данни. Адресирането на схемата е онагледено в табл. 4.4.1.

Таблица 81.

CS	RD	WR	A ₀	Описание
0	0	1	0	Входен регистър → данни D7-D0
0	1	0	0	Данни D7-D0 → входен регистър
0	0	1	1	Регистър за състоянието → данни D7-D0
0	1	0	1	Данни D7-D0 → рег. за режима, за упр-е и за

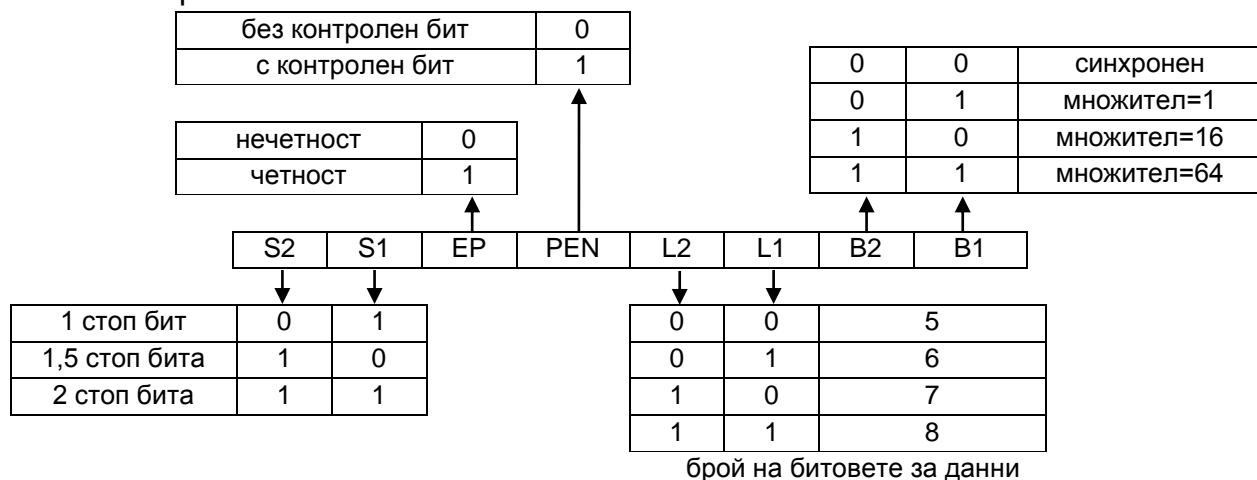
При всички останали комбинации на сигналите на входовете, изводите за данни D7-D0 преминават във висок импеданс.

Фиг. 8.2. Алгоритъм на записа в регистрите на 8251А

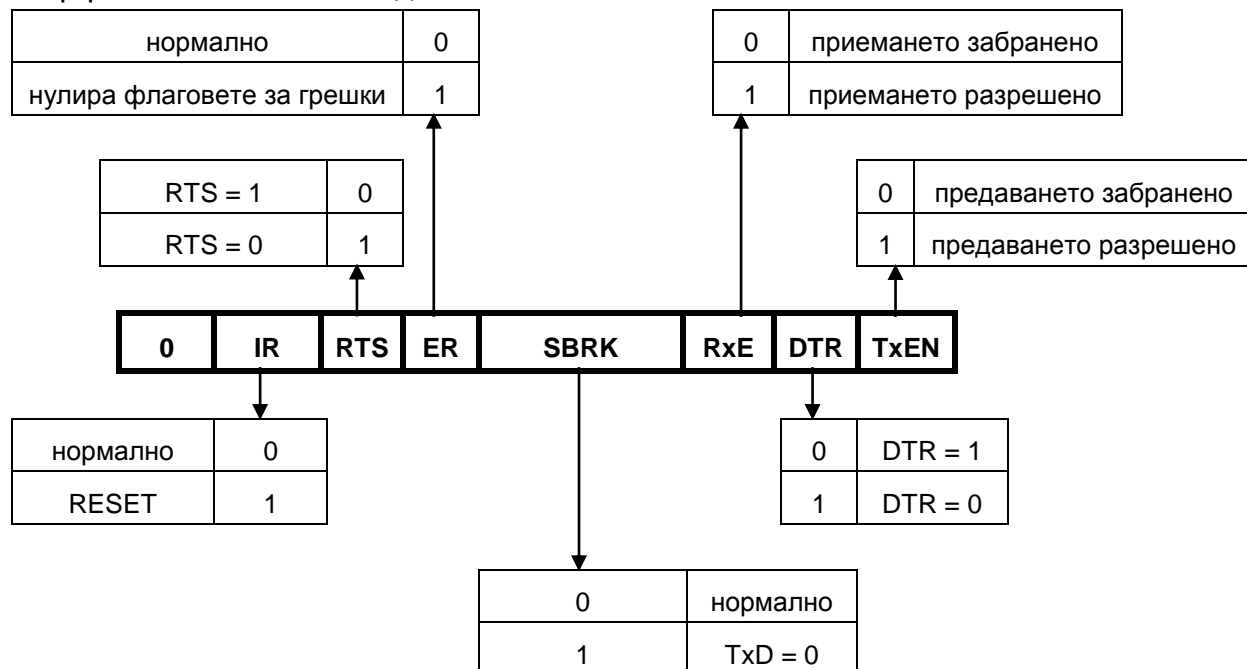
След инициализиране на схемата (например след включване на микропроцесорната система), трябва да се извърши последователно записване на указания в регистрите на схемата за да се дефинират функциите ѝ в конкретната микропроцесорна система. Първият запис е в регистъра за режим. Чрез

двата най-младши бита се задава режимът на работа. Със стойност 00 се задава синхронен режим на работа. Със стойности 01, 10 или 11 се задава асинхронен режим. Предназначението на останалите битовете в асинхронен режим е съгласно фиг. 4.4.3.

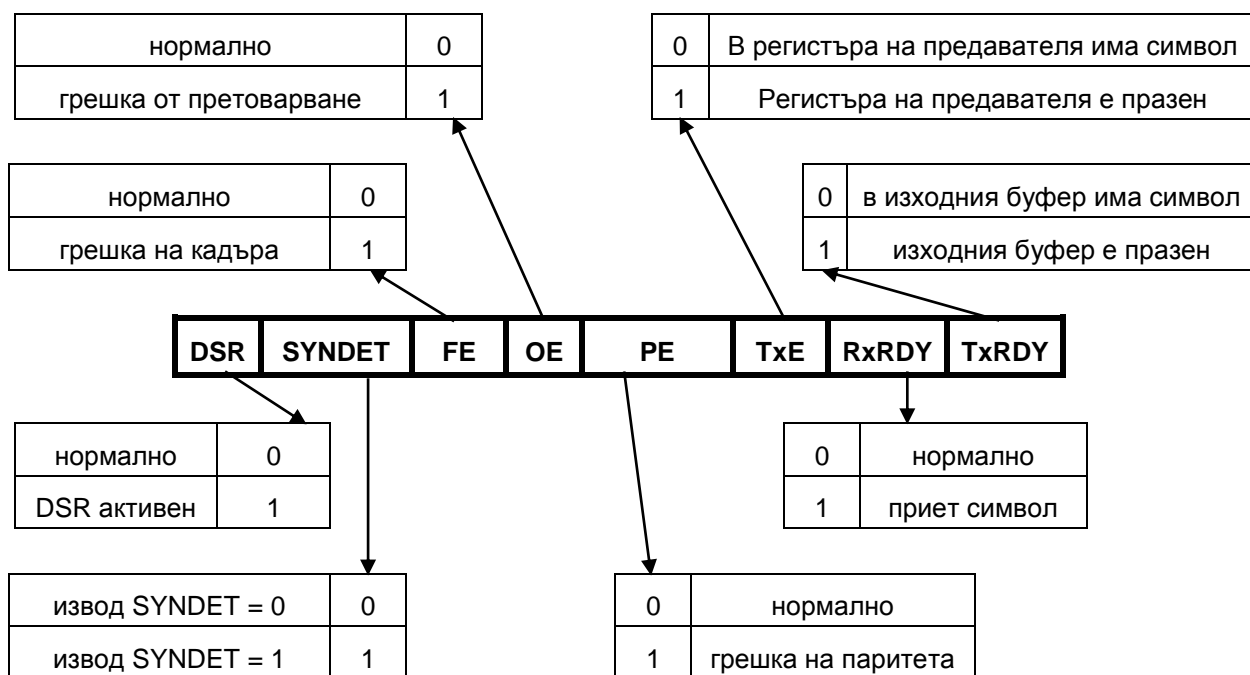
Фиг. 8.3. Предназначение на битовете на регистъра за режим при асинхронна работа

Следващият запис при асинхронен режим е в регистъра за управление. Предназначението на отделните битовете е представено на фиг. 4.4.4. Установяването на бит в състояние лог.1 води до активиране на функцията. Част от тези битовете (RTS и DTR) са предназначени за управление на връзката на интерфейсната схема с модем.

Фиг. 8.4. Предназначение на битовете на регистъра за управление

Съдържанието на регистъра за състояния може да бъде прочетено от микропроцесора във всеки момент. Предназначението на отделните битовете е представено на фиг. 4.4.5.

Фиг. 8.5. Предназначение на битовете на регистъра за състояния

Бит RxRDY = 1 показва, че във входния регистър има приет символ. Този бит може да се използва, за да се организира програмен вход-изход. Стойността на този бит се извежда на извод R x RDY на схемата и може да се използва за организиране на вход-изход по прекъсване. Битът (и съответно изводът RxRDY на схемата) се установява автоматично в лог.0 с операцията по прочитане на данните от входящия регистър.

По аналогичен начин е организирано и предаването (изхода на данни) от интерфейса. За целта се използва бит TxRDY, стойността на който се установява в лог.1 в момента, в който изходният преместващ регистър предаде последния стопов бит на предавания символ. С този бит се индицира, че изходният регистър е готов да приема следващите данни за предаване. Битът може да се използва, за да се организира програмен вход-изход. Стойността на този бит се извежда на извод TxRDY на схемата и може да се използва за организиране на вход-изход по прекъсване. Битът (и съответно извод TxRDY на схемата) се установява автоматично в лог.0 с операцията за запис на данни в изходящия регистър.

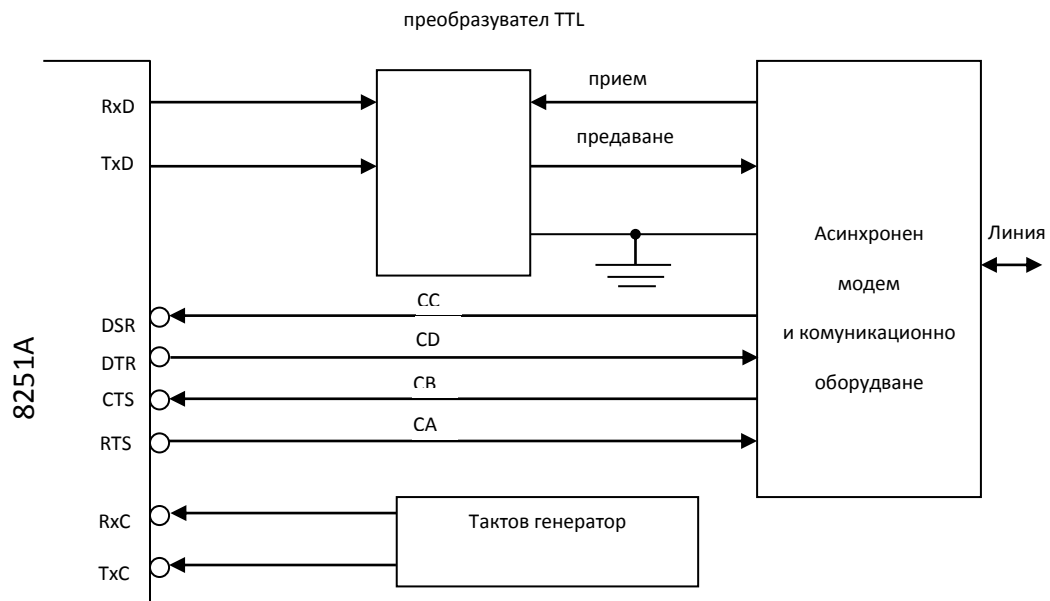
Обменът на данни с микропроцесора винаги е 8-битов. Ако при обмен на данни по линията се използват символи с по-малко от 8 бита – 5, 6 или 7, тогава старшите битове, които се четат от микропроцесора, са равни на лог.0. Контролният бит, ако има такъв, не се предава към микропроцесора, а служи за установяване на бит PE от регистъра за състояние. При наличие на грешка той се установява в лог.1. Стойността на този бит може да се провери по програмен път и ако има грешка при приемане на символа, да се изпълни подпрограма. Обикновено тази подпрограма изтрива грешно приетия символ и отправя към предаващата страна искане за повторно изпращане на символа.

При предаване на символ битът за контрол, ако трябва да има такъв, се

генерира от интерфейлната схема в зависимост от стойността на битовете, записани в изходния регистър.

Сигналът по линията през цялото време между предаваните символи трябва да бъде равен на лог.1. При прекъсване на линията (или изключване на предавателя) ще се приема с постоянен сигнал с лог.0 и извод SYNDET ще се установи в лог.1. С това се индицира, че линията е прекъсната.

За осъществяване на връзка на голямо разстояние интерфейлната схема се свързва към асинхронен модем, така както е показано на фиг. 4.4.6.

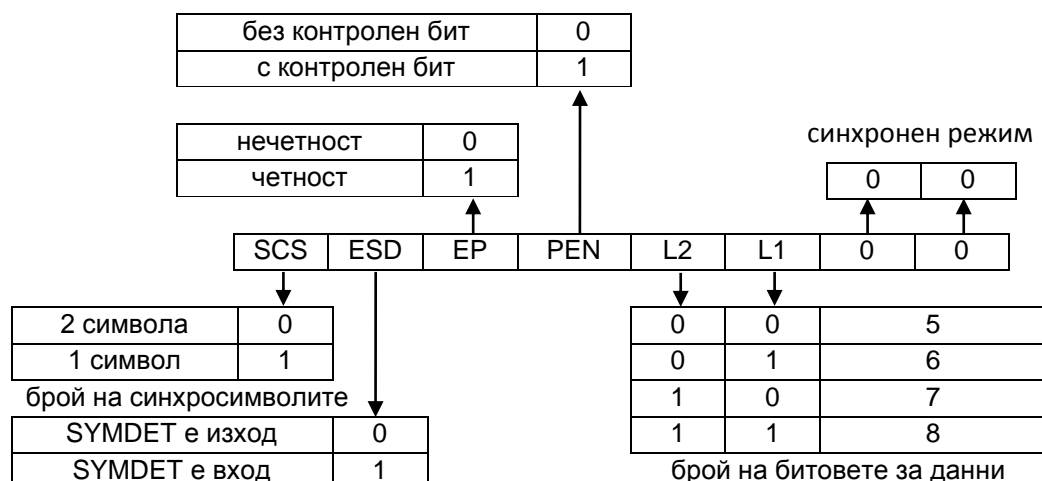

Фиг. 8.6. Включване на 8251А към асинхронен модем

Синхронен комуникационен интерфейс

За осъществяване на синхронно последователно предаване в микропроцесорна фамилия 8086 се използва универсалния интерфейс 8251 А, програмиран за работа в синхронен режим. Блоквата схема (фиг. 8.1), регистрите и адресирането са същите както е описано в предходния елемент.

За да се зададе режим на синхронна работа, в двата най-младши бита на регистъра за режим се записва стойност 00. Предназначението на останалите битове при работа в синхронен режим е представено на фиг. 8.7.

Фиг. 8.7. Предназначение на битовете на регистъра за режим при синхронна работа

Чрез бит SCS се задава броя на синхросимволите, които се използват. Ако бит SCS е равен на 0, предаването на данни започва, като в линията се извежда първия синхросимвол, веднага след него втория синхросимвол и след това данните. На приемната страна интерфейсна схема проверява приемания от линията цифров поток и ако открие двата синхросимвола, следващи един след друг, започва записване на данните от линията във входния регистър. Другият бит, който е специфичен за синхронния режим на работа е ESD. Чрез този бит се задава типа на извод SYNDET. Изводът може да бъде програмиран като вход или като изход. Когато е програмиран като изход, той става равен на лог.1, когато приемникът регистрира наличие на синхросимволи в приеманите данни. Възможно е търсенето на синхронизация да се осъществява от външно устройство. В този случай извод SYNDET се програмира като вход и при откриване на синхросимволи, външното устройство подава към него сигнал (лог.1).

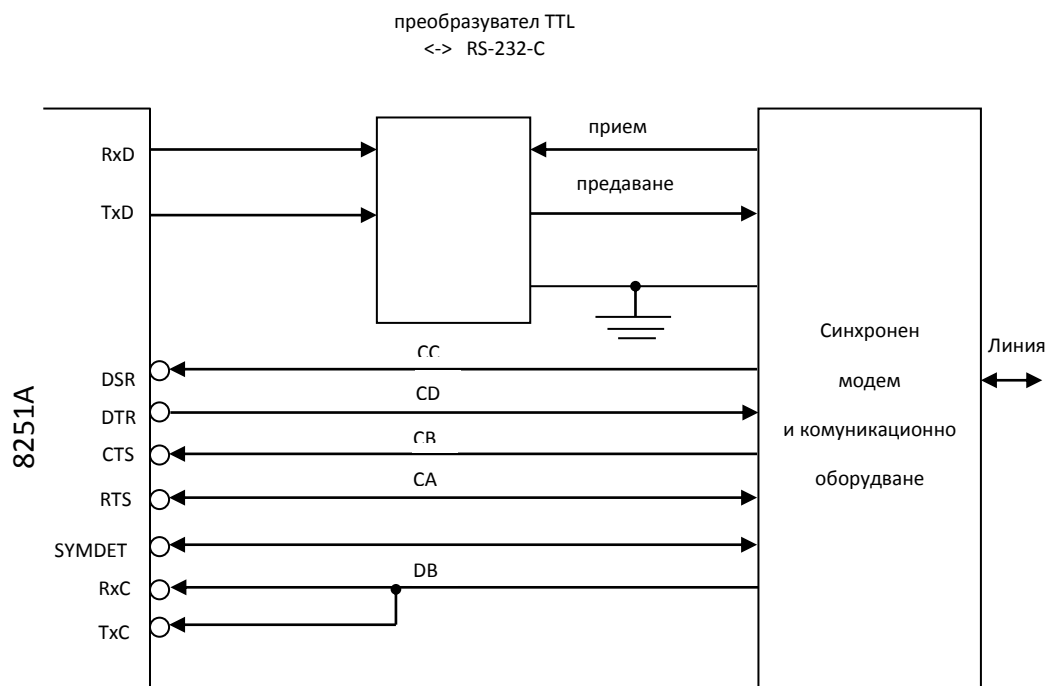
След записа в регистъра за режим, съгласно алгоритъма от фиг. 8.2, се записва първият синхросимвол. Ако най-старшият бит SCS на регистъра за режима е равен на 0, се записва и втори синхросимвол. След това се записва байт, с който се задават стойностите на битовете на регистъра за управление

(фиг. 8.4).

За синхронизация на предаването и приемането се използва външен генератор. Сигналът на този генератор се подава на управляващите входове на преместващите регистри на предаващата (вход Т x C) и на приемащата (вход R x C) страни. Под действието на всеки такт на сигнала за синхронизация един бит от преместващия регистър на предаващата страна се извежда към линията, а на приемната страна преместващият регистър се премества с една стъпка за да приеме един бит. Следователно скоростта на предаване в линията ще бъде равна на честотата на синхронизиращия генератор.

За осъществяване на връзка на голямо разстояние интерфейлната схема се свързва към синхронен модем, така както е показано на фиг. 8.8

Фиг. 8.8. Включване на 8251A към синхронен модем